

Městský dům
Kutná Hora

Štěpánka Úlehlová

diplomová práce

Městský dům

Kutná Hora

Štěpánka Úlehlová

letní semestr 2018
atelier Novotný Koňata Zmek
FA ČVUT

Nový kulturní dům. Knihovna. Sokol. Koexistence. Využití vzájemné klientely. Městský dům. Přesouvá se z periferie do centra, generuje intenzitu jádra. Nový kloub na kostře původních hradeb. Multifunkční sál, který nebude mrtvým kamenem ve městě. Forma je maximálně otevřená. Dvě hmoty mezi sebou vytváří platformu pro venkovní akce. Představení před představením. Platforma je střešou foyer, parteru, který vše propojí. Zanoří se do terénu a před sokolem vrcholí prázdnem, dvorkem. Parter ustupuje vzrostlé lípě. Břicho sálu umisťuji na převis, tvoří siluetu ulice. Pod sálem přes den funguje restaurace, knihovna prostupuje do parteru knihkupectvím.

obsah

1. Kutná Hora

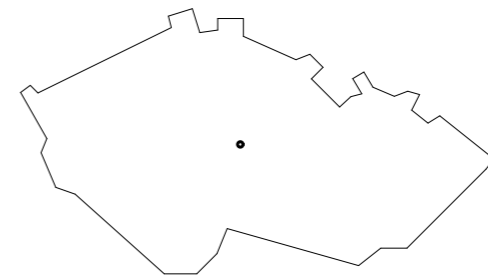
lokace
historie
doprava
topografie
popis
fotografie

2. Městský dům

obhajoba
program
schwarzplan
město
situace
výkresy domu
obrazy domu
možnosti fungování domu

3. Zdroje

Kutná Hora

20 536 obyvatel
33,05 km²

historie 1: 10 000

- 1840
- 1913
- 1952
- 1952 do současnosti

instituce, dominanty, místa, návrhy, architekti 1: 10 0000

- 1 Městský dům, Štěpánka Úlehlová
- 2 Sokol, Josef Doležal, Josed Kruliš
- 3 katastrální úřad
- 4 obchodní dům, Rudolf Ryšán
- 5 infocentrum
- 6 nový autobusový terminál, Ehl Koumar architekti
- 7 Havlíčkovy sady
- 8 plavecký bazén
- 9 vlaková zastávka Kutná Hora - Město
- 10 kostel Panny Marie Na Náměti
- 11 ZŠ a Praktická škola Kutná Hora
- 12 Tylovo divadlo, Rudolf Ryšán
- 13 kostel Církve bratrské
- 14 SPŠ, VOŠ
- 15 návrh azylového domu, Under Construction architekti
- 16 ZŠ T.G.Masaryka
- 17 návrh nové městské knihovny, Projektil architekti nebo radši Lucia Kanderová
- 18 Billa supermarket
- 19 návrh DPS, Jiran Kohout architekti
- 20 ČSSZ
- 21 MŠ
- 22 Knihovna státního okresního archivu
- 23 Lorecká tržnice
- 24 Pivovar Lorec
- 25 ubytovna, návrh rekonstrukce M1 architekti
- 26 Kulturní dům Lorec
- 27 zahrádkářská kolonie
- 28 stará fara
- 29 církevní gymnázium
- 30 bývalý Voršílský klášter, Kilián Ignác Dientzenhofer
- 31 kostel sv. Jana Nepomuckého, František Maxmilián Kaňka, Kilián Ignác Dientzenhofer
- 32 evangelický kostel
- 33 Vlašský dvůr, městský úřad
- 34 letní divadlo
- 35 Breuerovy sady
- 36 restaurace V Rudhardce, tam jsme chodili na pivo
- 37 kavárna Na Kozím plácku, tam jsme chodili na kafe
- 38 kostel sv. Jakuba
- 39 internát, kde jsme spali
- 40 kostel sv. Jana Nepomuckého
- 41 městský úřad
- 42 Kamenná kašna
- 43 okresní soud
- 44 domov pro seniory
- 45 Jezuitská kolej, dnes GASK, Giovanni Domenico Orsi
- 46 kaple Božího těla
- 47 chrám sv. Barbory, Benedikt Rejt
- 48 domov mládeže
- 49 Gymnázium Jiřího Ortena
- 50 DDM
- 51 MŠ
- 52 nemocnice
- 53 sportovní areál
- 54 Armáda ČR
- 55 smuteční síň
- 56 hřbitov
- 57 DPS

pohled z věže kostela sv. Jakuba směrem k nádraží a Sokolu

kulturní dům Lorec, sportovní areál Sparta, ubytovna

pohled z věže sv. Jakuba směrem k chrámu sv.Barbory

obchodní dům v ulici Sokolská od Rudolfa Ryšána

Kutná Hora město, zastávka

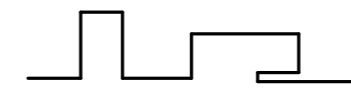

okolí KD Lorec, tribuny fotbalového hřiště

obchodní dům v ulici Sokolská od Rudolfa Ryšána

Městský dům

Jak si zadat závěrečnou úlohu na fa čvut, jak si užít možná poslední akademickou úlohu, jak odejít ze školy. Ne zvolím si rodnou Prahu. Snad už jí mám za 6 let studia dost. Připojuji se k semestrálnímu zadání atelieru a rozhodnu se hledat otázku v Kutné Hoře. Společná zadání v malých městech mě v atelieru Novotný, Koňata, Zmek bavila nejvíce, vzpomínám na Šumperk, kde jsme začínali.

Praha a Kutná Hora jako dvě hlavní města tehdejšího světa. Václav II. jako nejbohatší panovník. Všechno se točilo kolem dolů na stříbro. Cesty, dnešní ulice, směřovali ke vstupům do nich. Kutná Hora je organismus, urbanistická hlediska se neuplatnila, neexistuje jasný řád. Poslední pochybnosti o výběru zadání zmizely s návštěvou místa. Ztrácíme se v chaosu ulic, pořádek je zde cítit středověk. Po objevu Ameriky, odkud se začalo stříbro ve velkém dovážet, význam města upadl.

Otazníků je spousta, se vzdáleností od centra jejich počet roste. V dále je každou chvíli vidět ohromující silueta katedrály sv. Barbory s jezuitskou kolejí. Katedrála, kterou si postavili měšťané. Mimo měřítko města, od počátku byla a pořád je. Tady se kumulují všechno dění. Autobusy plné korejských turistů. Přesto je ale v centru Kutné Hory cítit prázdnotu, zastavil se čas, město čerpá z historie, energie se vytrácí, je vysávána předměstími, sídlištěm, satelity, hypermarkety. Kolik veřejných staveb se za poslední dobu v Kutné Hoře postavilo. GASK je výjimkou.

Moje práce je ale pouze architektonická část řešení. Na nejpodstatnější otázky odpověď nejspíš nedá. Jako diplom chci navrhnout dům. Chci si zvolit jasný pozemek a konkrétní program. Chci se pokusit potvrdit srdce města a přitom podpořit rozptýlení návštěvníků směrem od katedrály skrze centrum.

Při procházce směrem k pivovaru Lorec pozornost vzbuzuje kulturní dům. Daleko od centra, vedle sportovního areálu. Zastrčený za ubytovnou. Tady se odehrává velká část místního kulturního života. Maturitní plesy, absolventské plesy, karnevaly, taneční plesy, benefiční plesy, rybářské plesy, myslivecké plesy, plesy fotbalistů, mistrovství v kulturistice, koncerty. Dům je v dezolátním stavu. Nemá pořádné foyer. Nevyhovuje požadavkům dnešního provozu. Jako by zde stále probíhaly stranické sjezdy. Budova s vysokými stropy by se dala snadno připojit k sousednímu areálu a využít pro sportovní účely.

Představím si, že to město ví. Řekne si, že je třeba posílit vyprazdňující se centrum a že kulturní dům má být novým ohniskem, novým kloubem na kostře původních hradeb. Vybere si pozemek, který mu patří. Vedle Sokola, v ulici Sokolská. Zdá se snad moc atraktivní na to, aby byl zaplněn bytovým domem. Je blízko nádraží. Třeba KD Kutnou Horu přesáhne. Řeknu si, že vedení Kutné Hory si je vědomo, že nový kulturní dům je třeba a postavím tak svůj úkol.

Instituce s názvem kulturní dům se už nestaví. Hledám vhodný název. Kulturní centrum, inovativní centrum, kreativní centrum. Komunitní centrum? Obecní dům, společenský dům, dům kultury, kulturní dům. Kulturní dům se má stát novou sebevědomou architekturou, městským domem. Bude to Městský dům.

Nový sál nemá být mrtvým kamenem ve městě, který ožije jen příležitostně. Musí komunikovat i přes den, a tak navrhuji koexistenci několika funkcí. Dům se propojí se stávajícím Sokolem a zároveň vyřeší jeho nešťastnou přístavbu šaten. Městský dům bude tvořit multifunkční sál, knihovna a Sokol. Knihovna a restaurace generují život ráno a přes den, kulturní dům a bar večer a v noci. Výpadek jedné funkce podrží zbylé.

Snažím se zachovat měřítko Kutné Hory. Do KD Lorec se vejde 600 sedících diváků. Aby byla hmota nového sálu v blízkosti historického centra co nejmenší, umístím hlavní foyer pod něj. Městský dům bude přes den otevřený, ale zároveň v noci introvertní a trochu neformální. Nenavrhuji šperk, nenavrhuji dům pro elitu. Forma je lapidární, vychází ze svého obsahu. Hledám siločáry ulic, knihovna je umístěna vedle Sokola, zatímco hmota sálu ustupuje křivkám svého okolí. Dva nové objekty mezi sebou definují podium, platformu, prostor pro venkovní akce. Kulturní dění se tak neodehrává pouze v uzavřené kostce sálu, ale i před domem a na domě.

Prostor mezi budovou stávajícího Sokola a Knihovnu bude čítárnou, tichým dvorkem zanořeným pod zemí. Nová budova se tak staré dotýká s respektem, pouze pod hladinou ulice. Stávající šatny budou zdemolovány a nově umístěny pod knihovnou. Sokolové do nich proběhnou chodbou kolem dvorku. Všechny tři hlavní funkce budou spojeny v 1.PP, které se směrem nahoru k Sokolu zanořuje do země. Podzemí ustupuje stávající košaté lípě. Knihovna do parteru prostoupí knihkupectvím, městský sál restaurací.

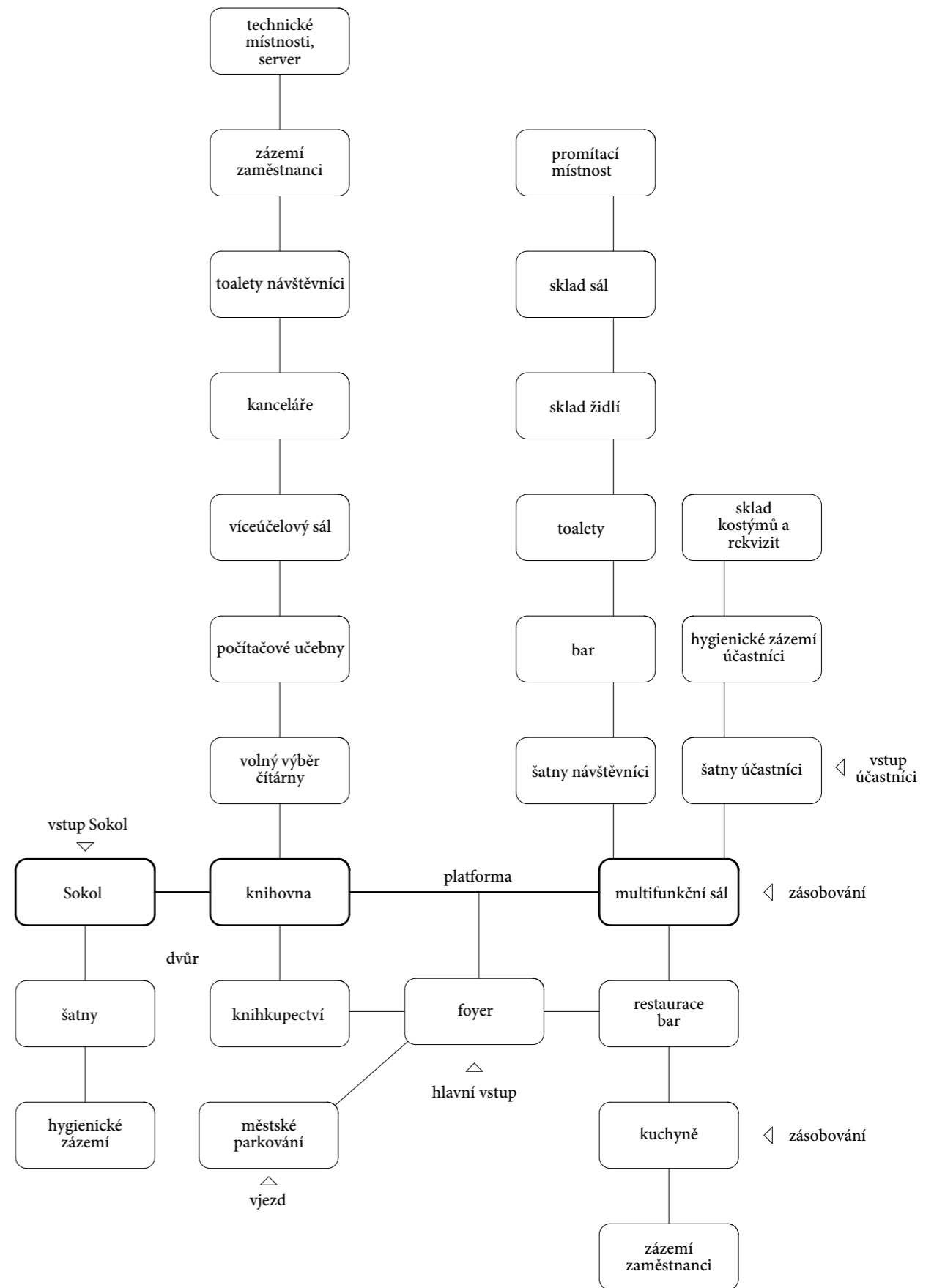
Pod platformou, mezi dvěma novostavbami se nachází hlavní vstup do Městského domu. Lemují ho široké koňské schody mizející v terénu a stávající stromořadí javorů. Návštěvník vstupuje do nízkého prostoru, ze kterého směřuje po schodech dolů do restaurace/sálu nebo směrem ke světlu, na dvorek, do knihovny nebo knihkupectví. Foyer je s platformou propojeno venkovním schodištěm.

Multifunkční sál je určen pro plesy, koncerty, přednášky, divadelní představení, přehlídky. Pro účely představení je zde umístěno teleskopické hlediště, které lze vysunout třeba jen z části a v případech plesů celé schovat do stěny pod technickou místnost. Konstrukce hydraulického podia je schovaná v konzole domu. Sál je obkroužen balkonem a ochozem, plesy bez balkonu by byly nepředstavitelné. Na venkovním prostranství se odehrává letní kino, foyer sálu může sloužit jako zastřešené jeviště letní scény. Herci mají zůstat neviděni, vstupují z pod konzoly přímo do šaten.

Břicho sálu, jeviště, je umístěno na převis. Konzola spoluutváří siluetu ulice. Ulice Uhelová není určující. Pod nízkou konzolou se dům zásobuje, nasává vozidla do podzemního parkoviště, zastřešuje vstup pro herce a otvírá padací vrata, ze kterých se lze při představením spojit přímo na podium. Pod konzolou se sál zásobuje, klavír je výtahem vyvezen do sálu nebo do podzemního skladu.

Pod domem navrhuji městské parkování, které je v provozu celý den. 34 parkovacích stání, technické místnosti, sklady knihovny a sklady sálu.

Knihu si návštěvník může číst uvnitř v čítárnách, venku na dvorku u staré zdi Sokolovny a na platformě, pod vzrostlou lípou. Knihovna je prosvětlena světlíkem, atriem, které prořezává budovu po celé její délce. Hmota se celou stěnou otvírá na platformu a na druhou stranu k Sokolu, na dvorek. 4. podlaží domu je nejtemnější, v 5. je počítačová učebna a sklad, v 6. podlaží kanceláře a malý víceúčelový sál.

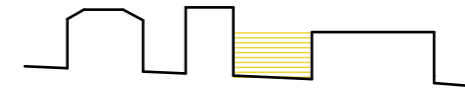
MĚSTSKÝ DŮM

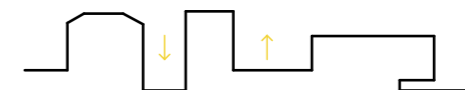
panelový dům na pozemku byl zdemolován roku 2013
navrhují demolici přístavby šaten Sokola

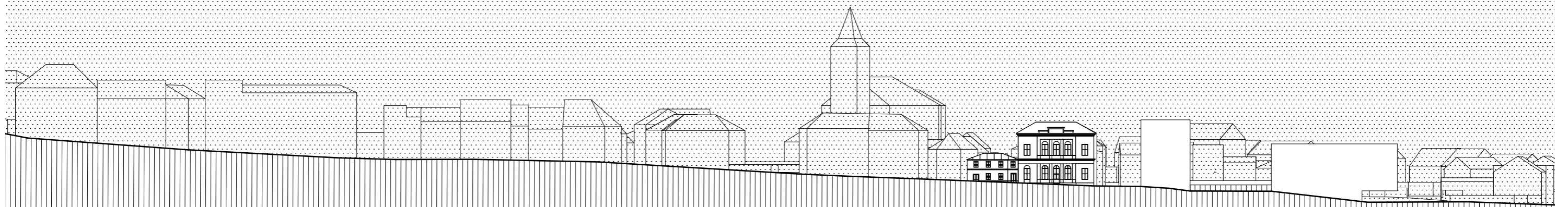
dva nové objekty vymezují platformu pro venkovní představení
šatny přesunují do nového objektu

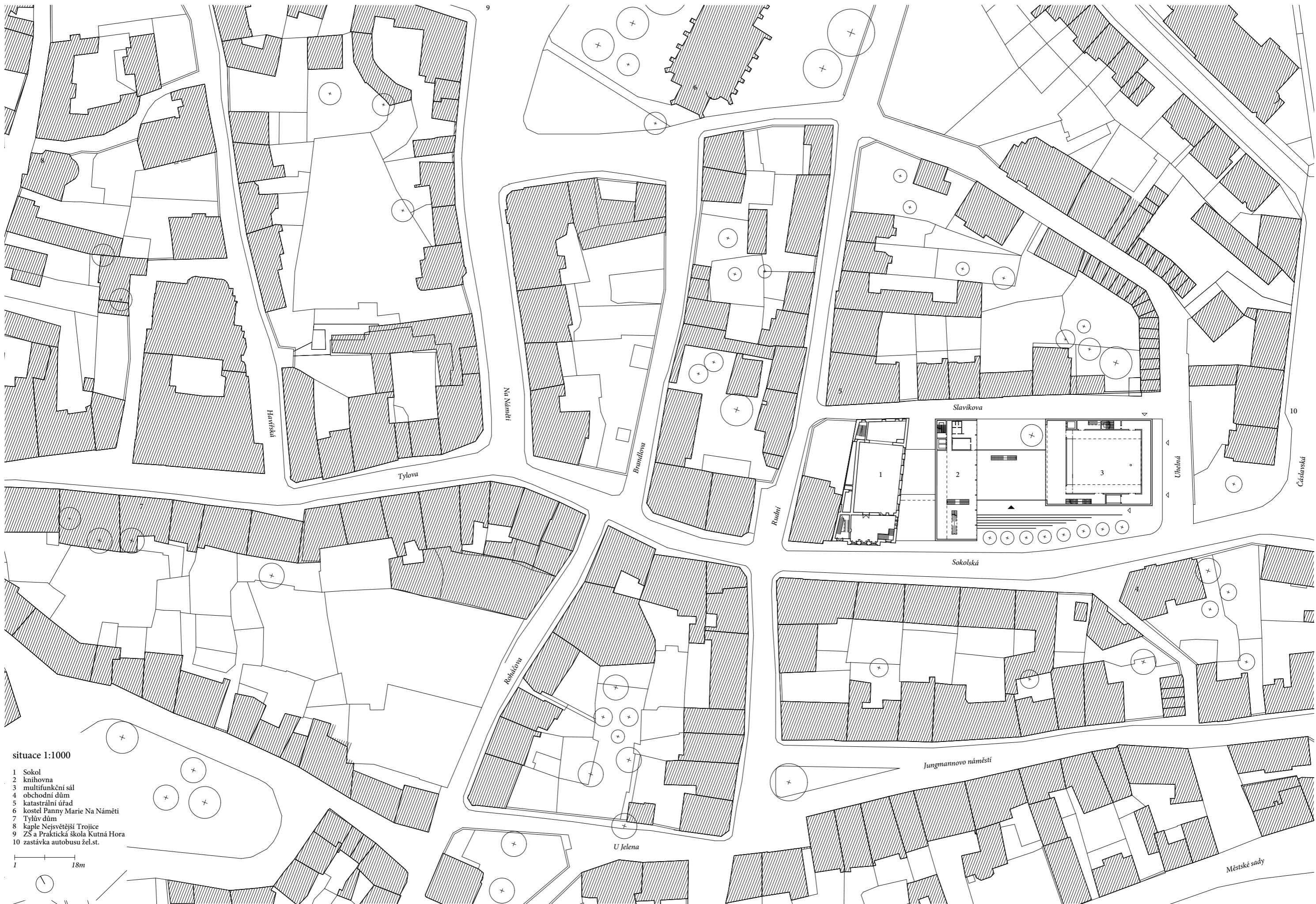

propojení objektů v parteru
koexistence, využití vzájemné klientely

platforma
dvorek
břicho sálu na převisu
konzola zastřešuje vjezdy, vedlejší vstupy, zásobování

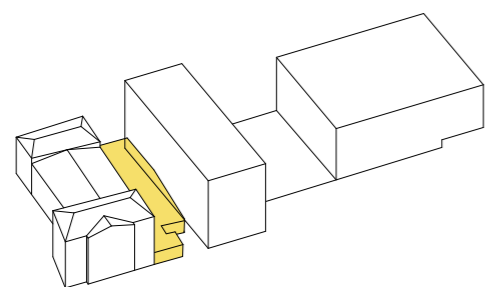
situace 1:1000

- 1 Sokol
- 2 knihovna
- 3 multifunkční sál
- 4 obchodní dům
- 5 katastrální úřad
- 6 kostel Panny Marie Na Náměti
- 7 Tylův dům
- 8 kaple Nejsvětější Trojice
- 9 ZŠ a Praktická škola Kutná Hora
- 10 zastávka autobusu žel.st.

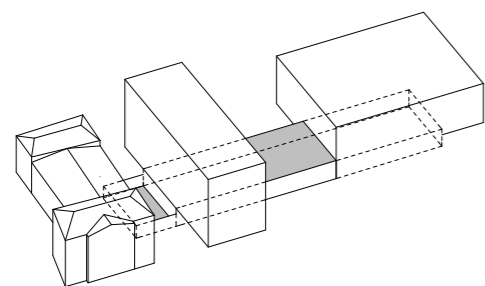
1 18m

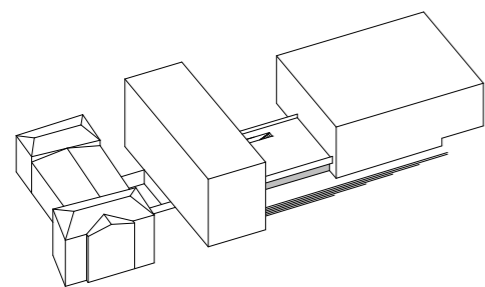

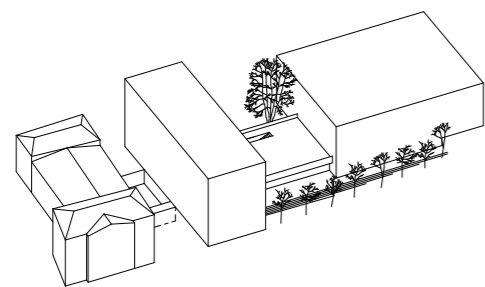
navrhují demolici šaten Sokolovny
šatny přesunují do nového objektu

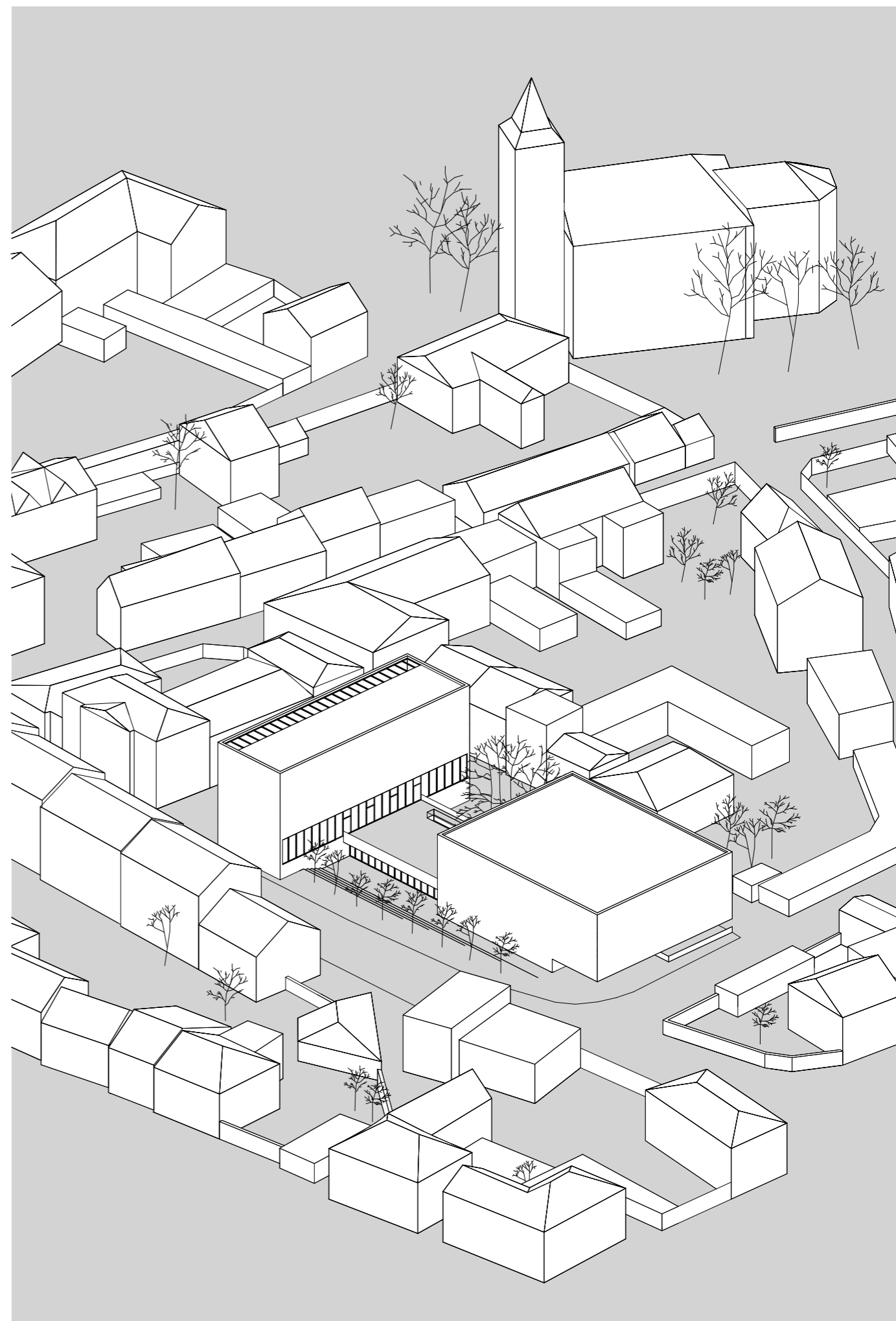
propojení objektů v parteru
platforma
dvorek

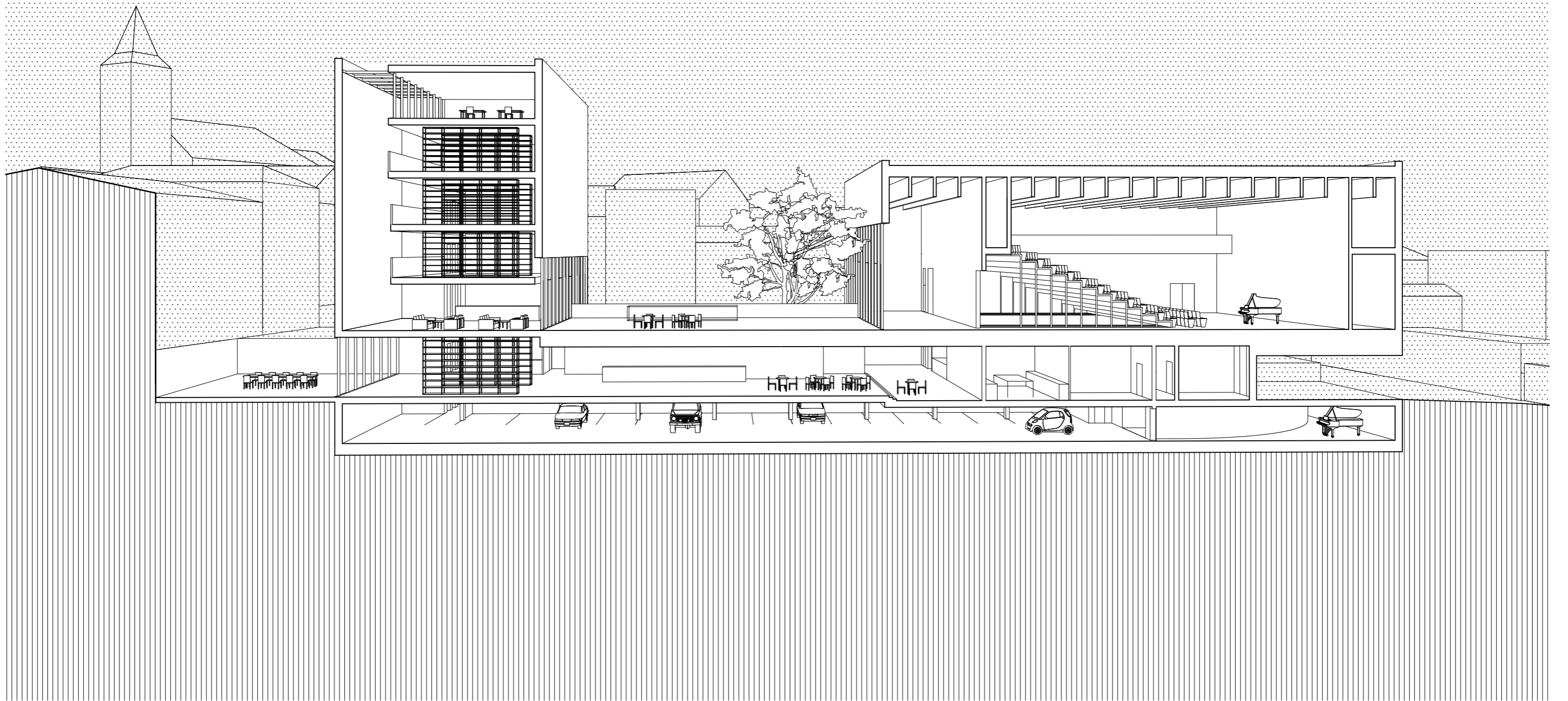

hlavní vstup do domu po koňském schodišti pod ulicí
výstup na platformu z foyer vzhůru

parter ustupuje vzrostlé lípě
původní stromořadí v ulici Sokolská lemuje hlavní vstup

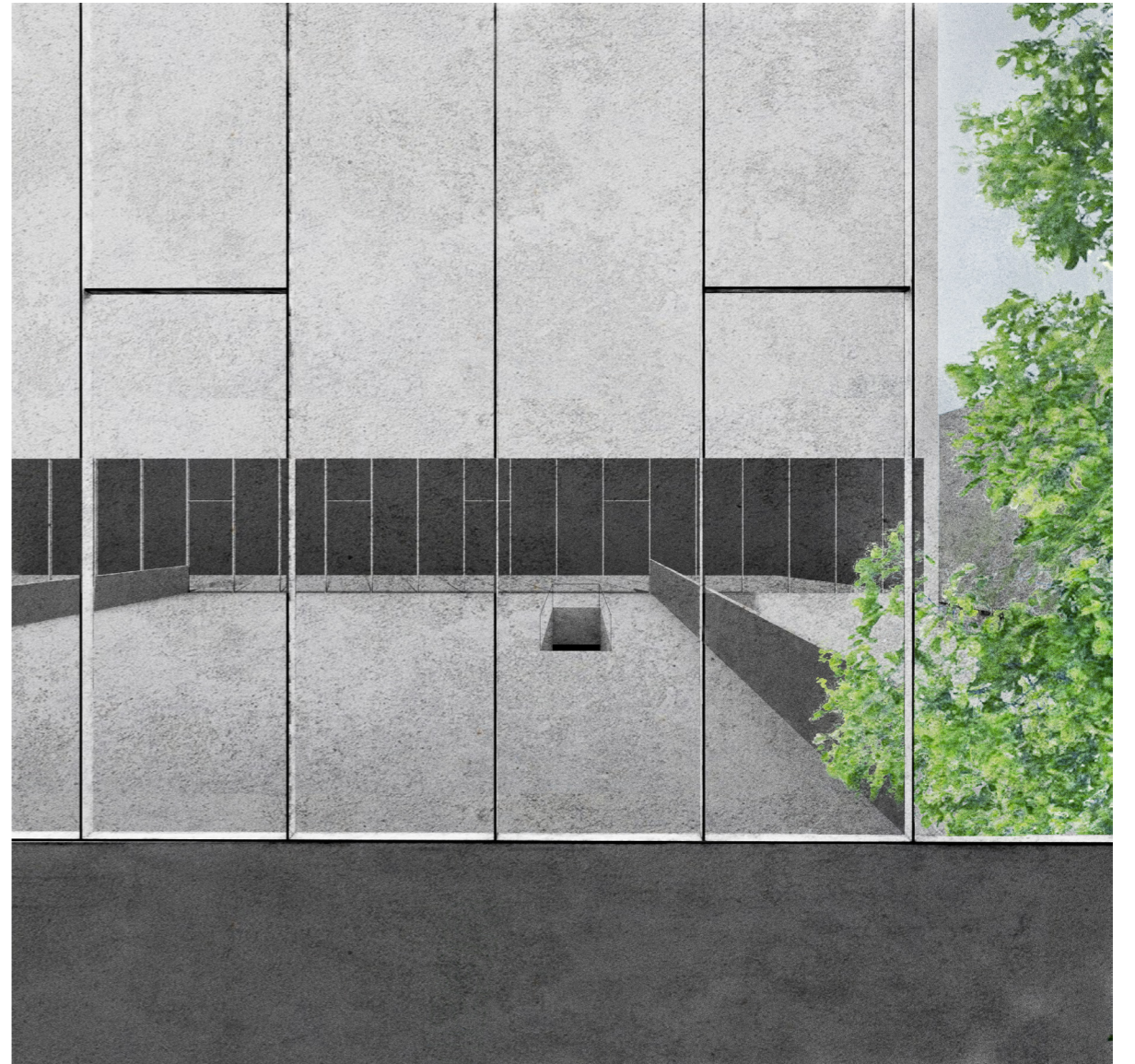

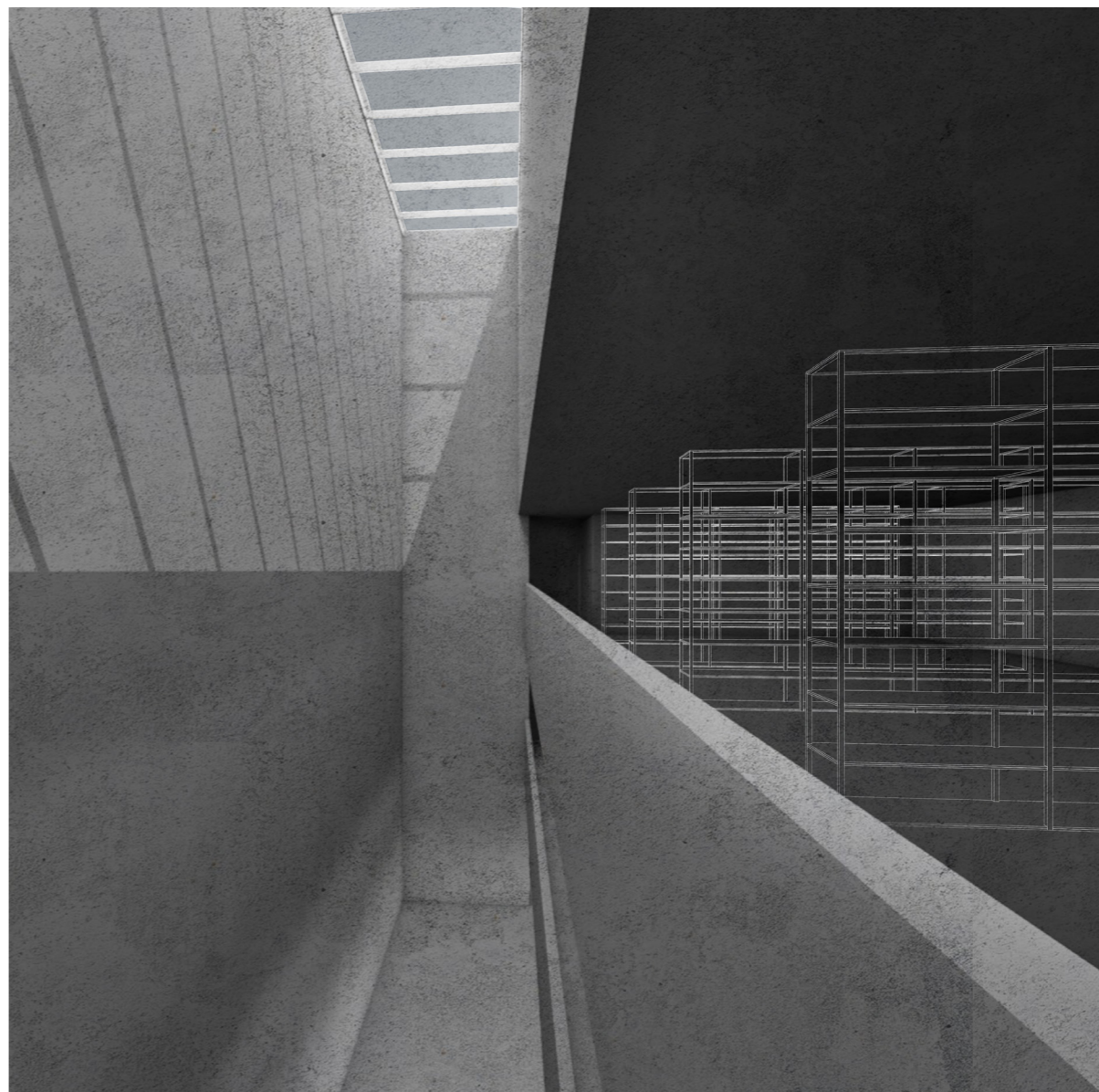
konzola

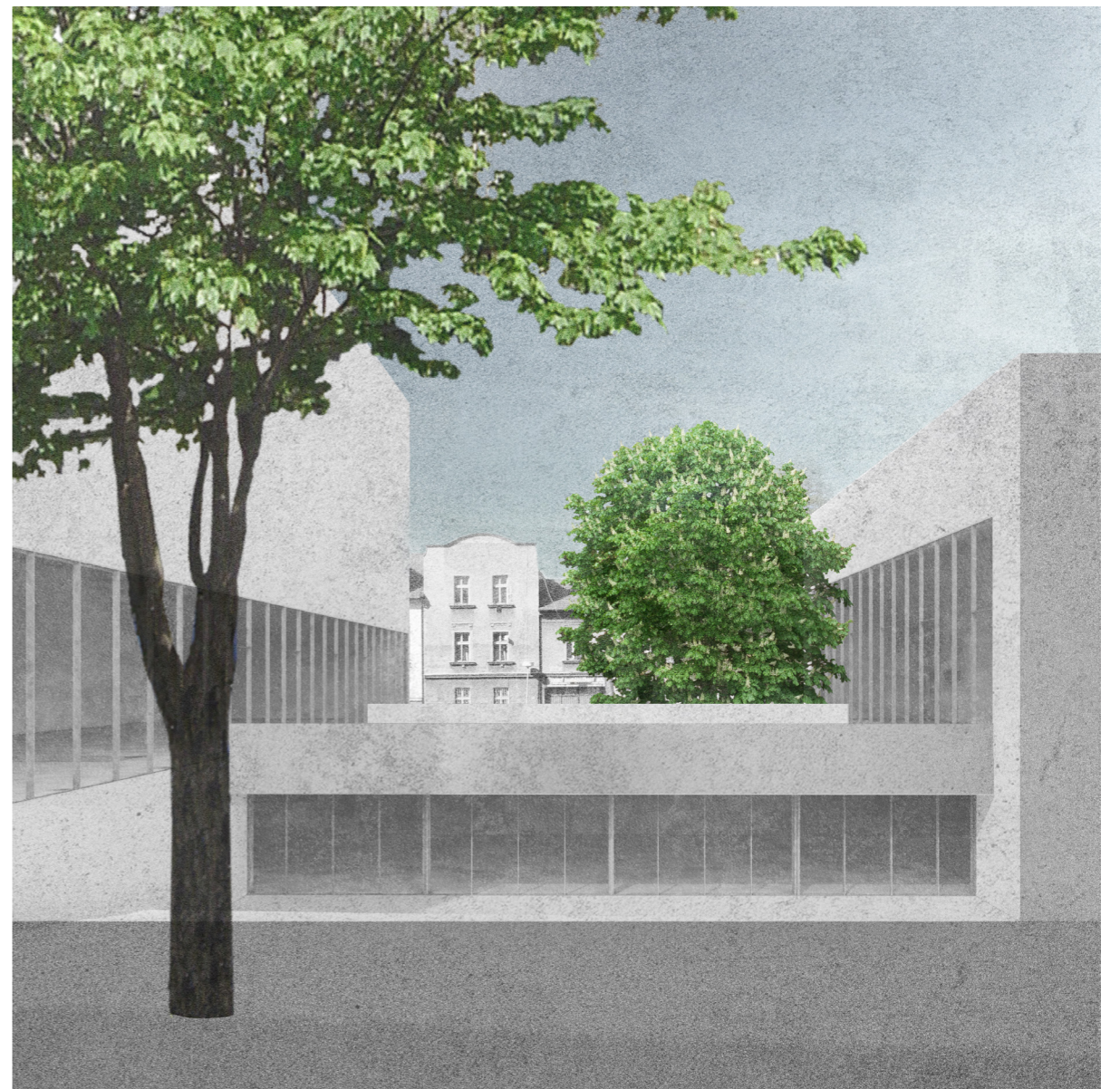
platforma

knihovna

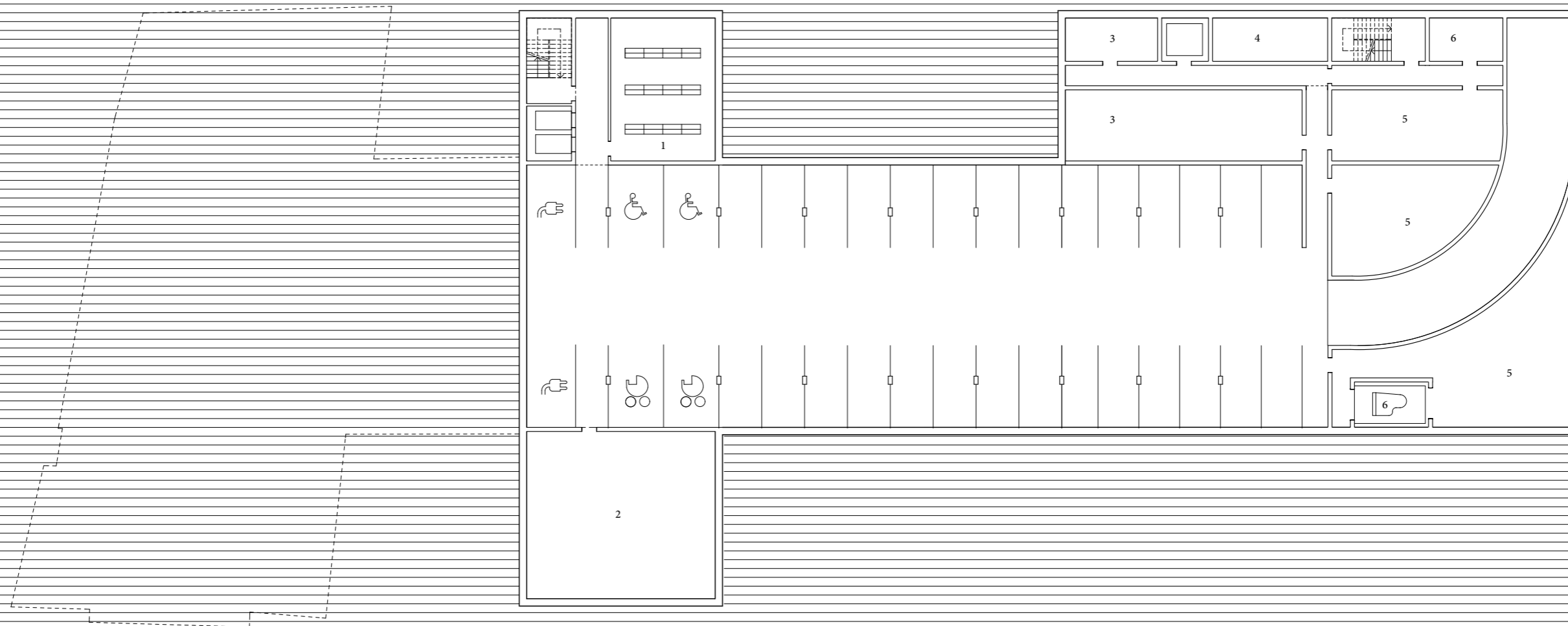

vstup

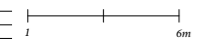
foyer

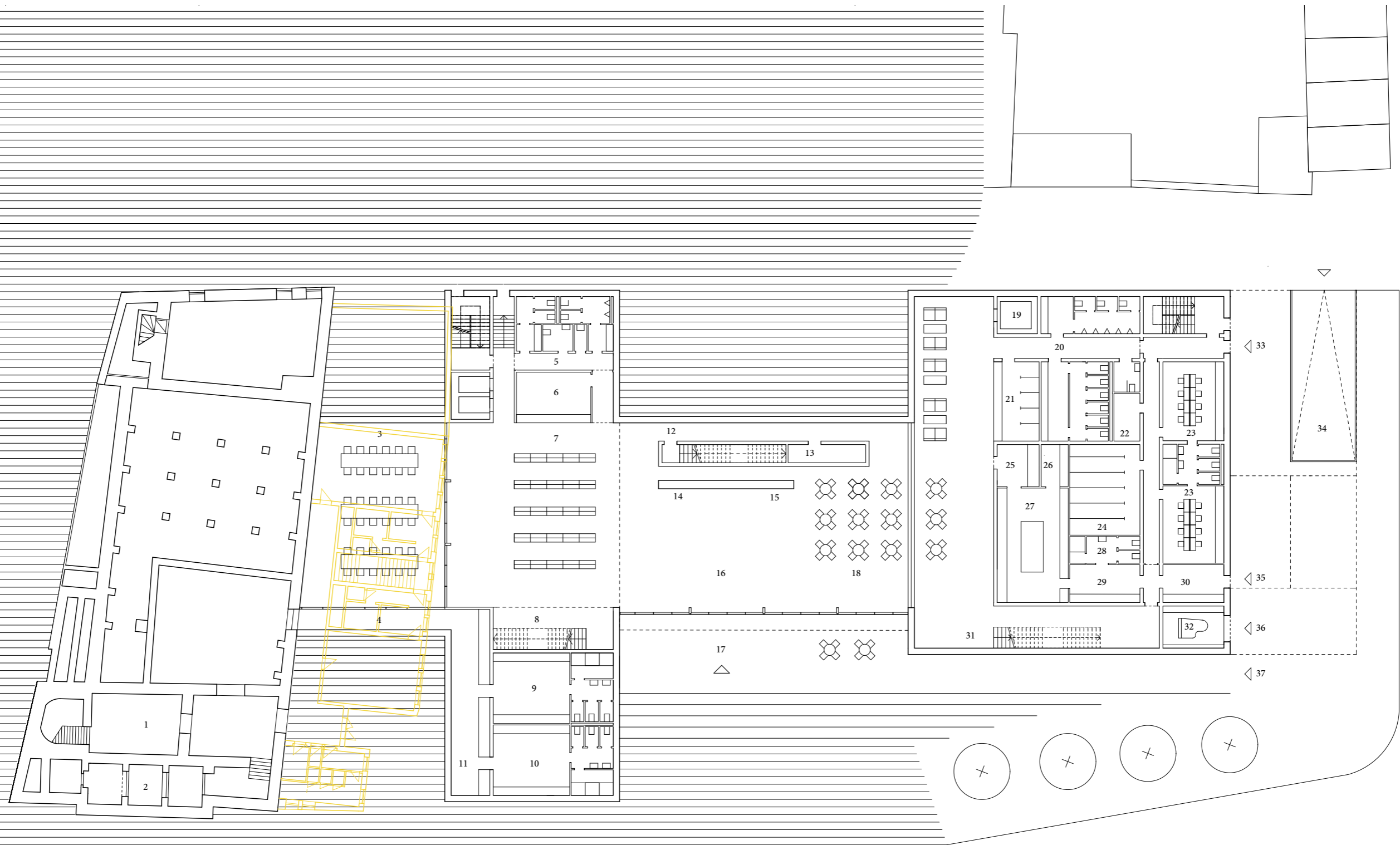

1 PP 1:300

- 1 sklad knihovna
- 2 technická místnost knihovna
- 3 technická místnost sál
- 4 server
- 5 sklad sál
- 6 výtah sál

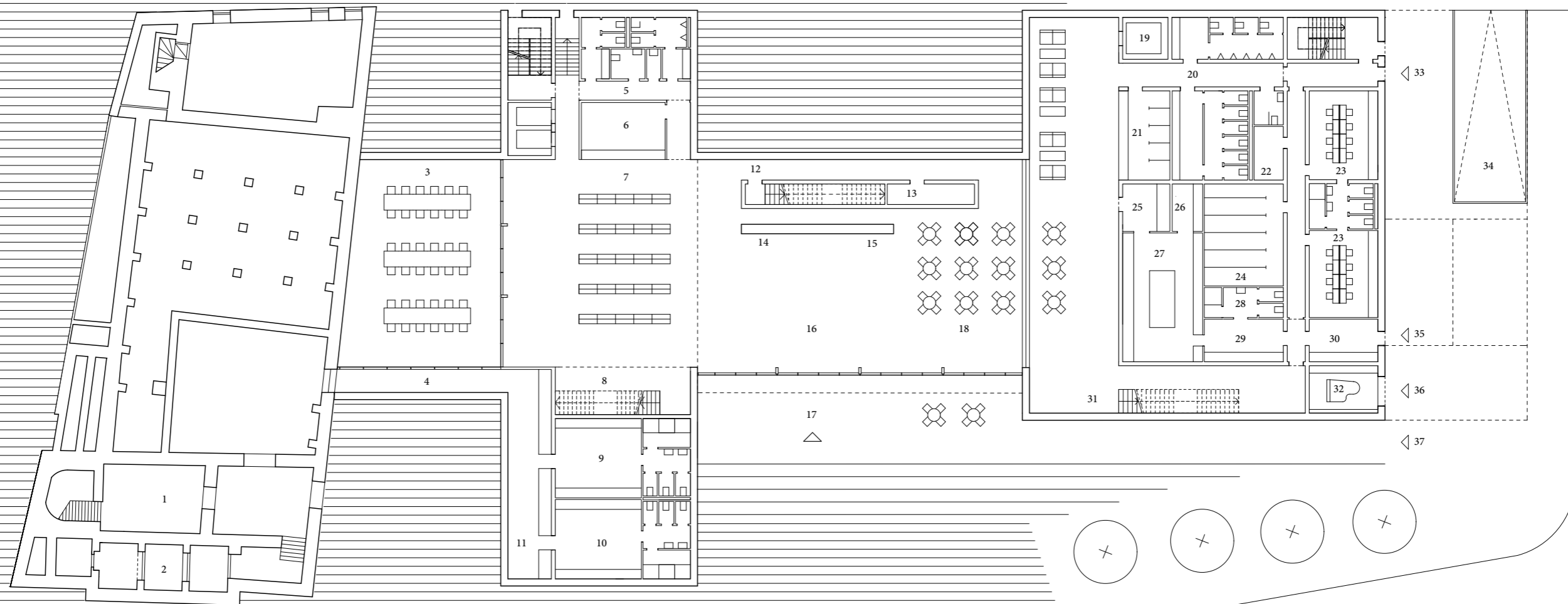

1 NP 1:300

bourané konstrukce

1 přístup do tělocvičny Sokola	20 wc návštěvníci
2 sklady Sokol	21 šatny návštěvníci
3 propojka do šaten	22 úklidová místnost
4 venkovní čítárna, dvorek	23 šatny účinkující
5 wc knihkupectví	24 sklad účinkující
6 pokladna	25 mytí nádobí
7 knihkupectví	26 příprava zeleniny
8 vstup do knihovny	27 varna
9 šatna Sokol ženy	28 zázemí restaurace
10 šatna Sokol muži	29 sklad potravin
11 úložné prostory Sokol	30 zásobování restaurace
12 přístup na podium mezi domy	31 hlavní přístup do sálu
13 zázemí recepce	32 výtah multifunkční sál
14 recepce	33 vstup účinkující
15 bar restaurace	34 rampa garáže
16 foyer, výstavní plocha	35 zásobování restaurace
17 hlavní vstup	36 zásobování multifunkční sál
18 restaurace	37 bezbarierový vstup do knihovny
19 výtah návštěvníci	

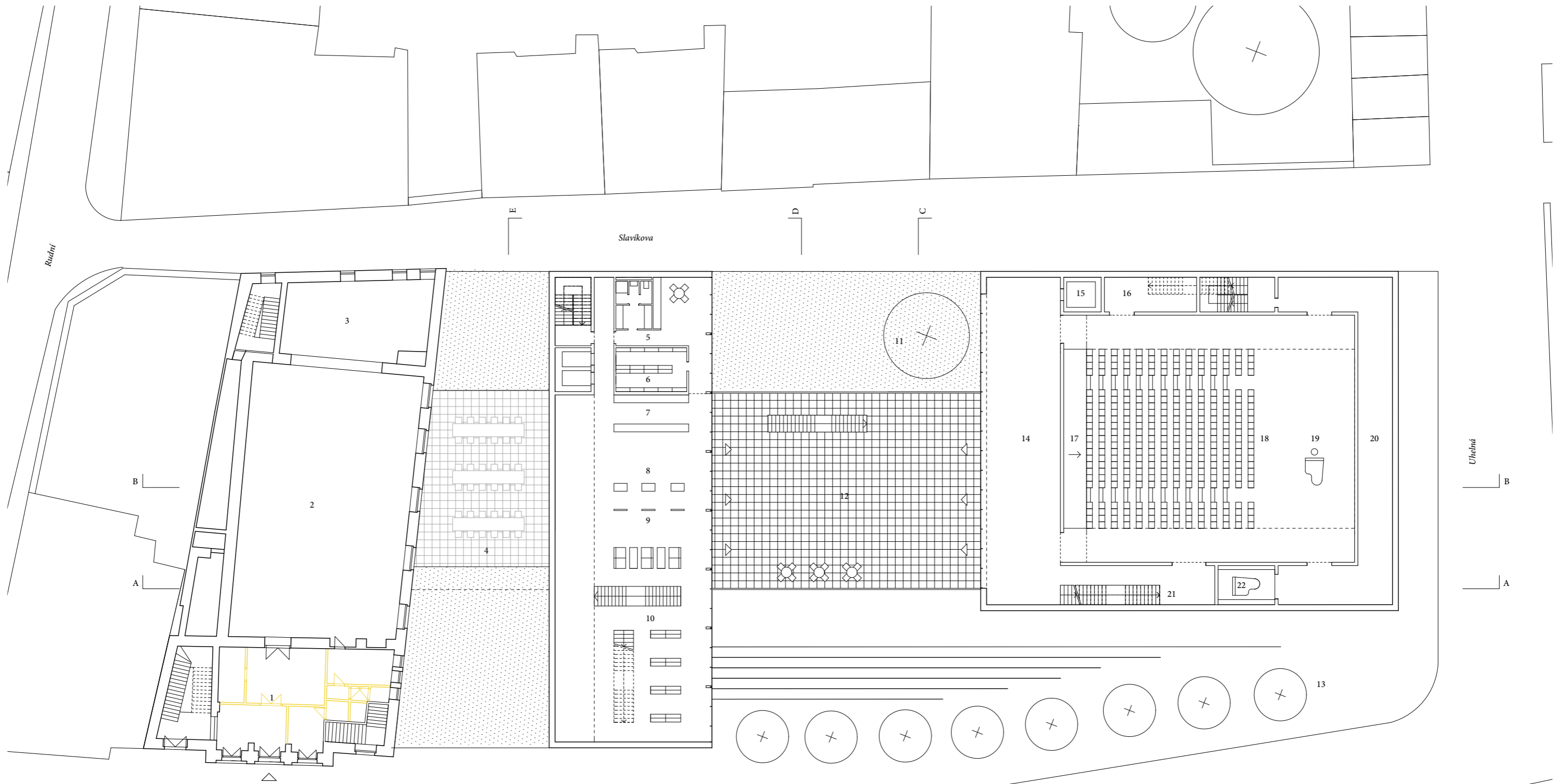
1 6m

1 NP 1:300

1 přístup do tělocvičny Sokola	20 wc návštěvníci
2 sklady Sokol	21 šatny návštěvníci
3 propojka do šaten	22 úklidová místnost
4 venkovní čítárna, dvorek	23 šatny účinkující
5 wc knihkupectví	24 sklad účinkující
6 pokladna	25 mytí nádobí
7 knihkupectví	26 příprava zeleniny
8 vstup do knihovny	27 varna
9 šatna Sokol ženy	28 zázemí restaurace
10 šatna Sokol muži	29 sklad potravin
11 úložné prostory Sokol	30 zásobování restaurace
12 přístup na podium mezi domy	31 hlavní přístup do sálu
13 zázemí recepce	32 výtah multifunkční sál
14 recepce	33 vstup účinkující
15 bar restaurace	34 rampa garáže
16 foyer, výstavní plocha	35 zásobování restaurace
17 hlavní vstup	36 zásobování multifunkční sál
18 restaurace	37 bezbarierový vstup do knihovny
19 výtah návštěvníci	

1 6m

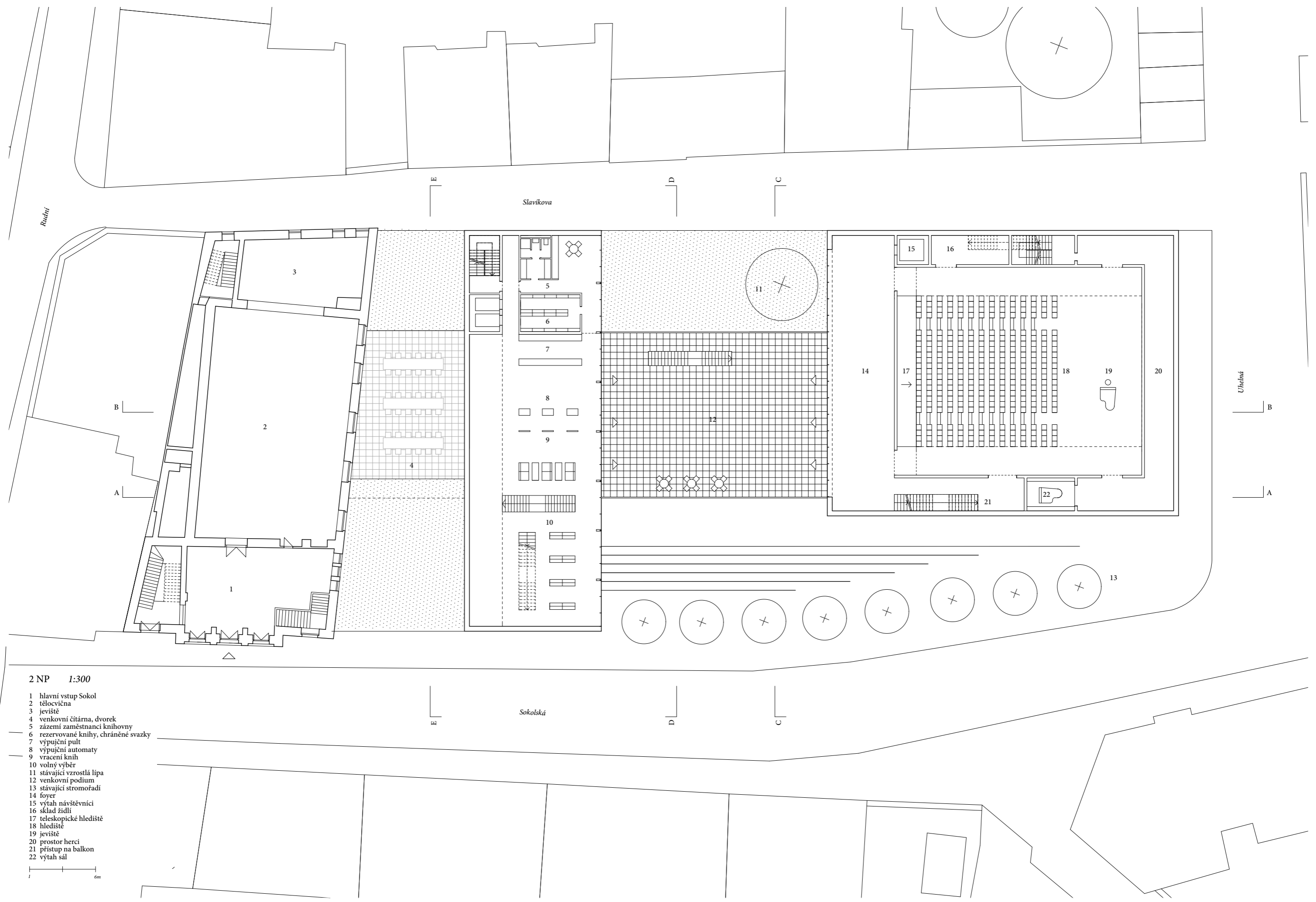

2 NP 1:300

bourané konstrukce

- 1 hlavní vstup Sokol
- 2 tělocvična
- 3 jeviště
- 4 venkovní čítárna, dvorek
- 5 zázemí zaměstnanci knihovny
- 6 rezervované knihy, chráněné svazky
- 7 výpůjční pult
- 8 výpůjční automaty
- 9 vracení knih
- 10 volný výběr
- 11 stávající vzrostlá lípa
- 12 venkovní podium
- 13 stávající stromořadí
- 14 foyer
- 15 výtah návštěvníci
- 16 sklad židlí
- 17 teleskopické hlediště
- 18 hlediště
- 19 jeviště
- 20 prostor herci
- 21 přístup na balkon
- 22 výtah sál

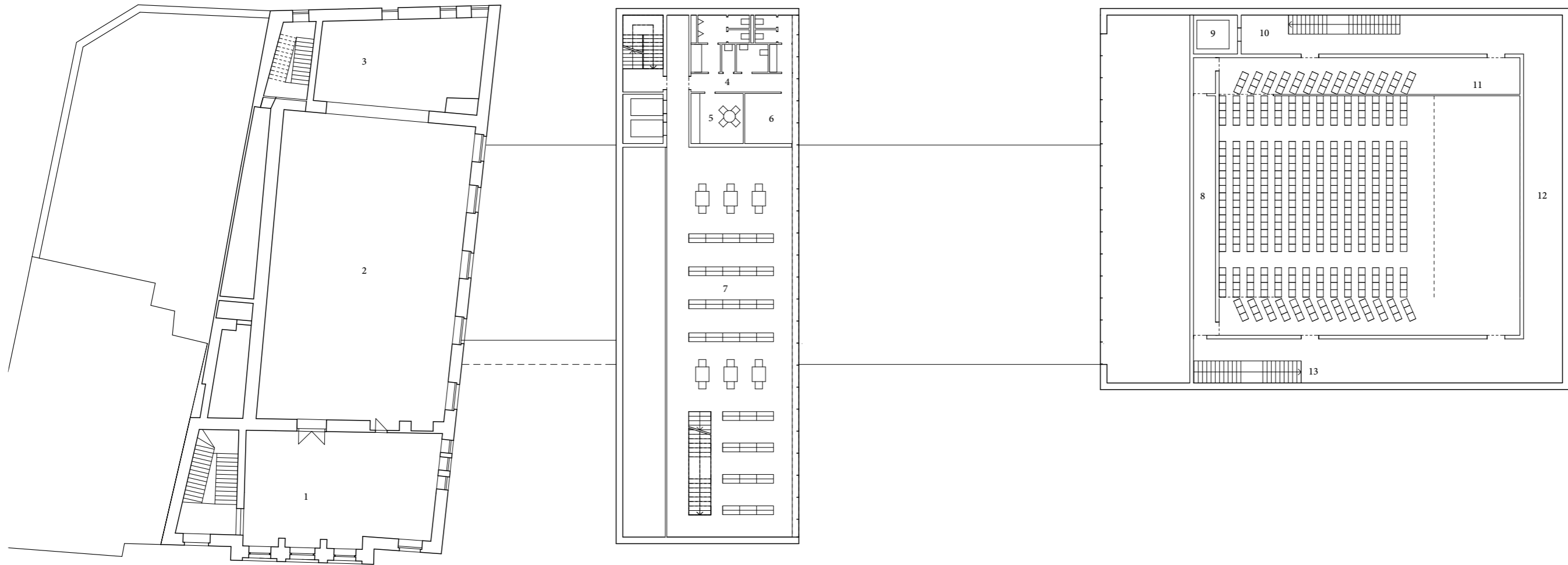
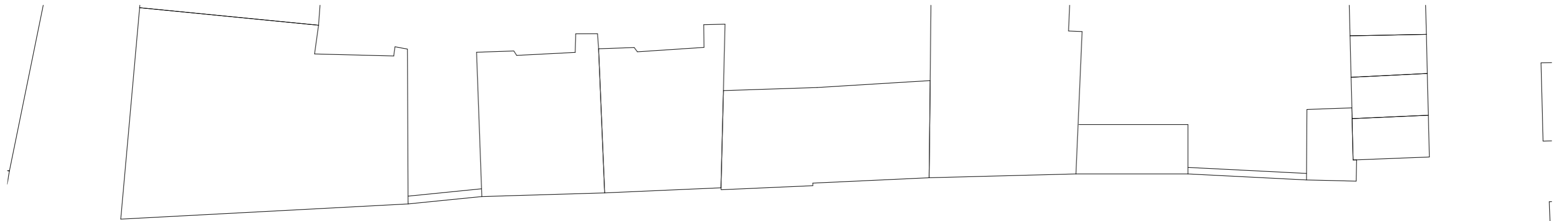
1 6m

2 NP 1:300

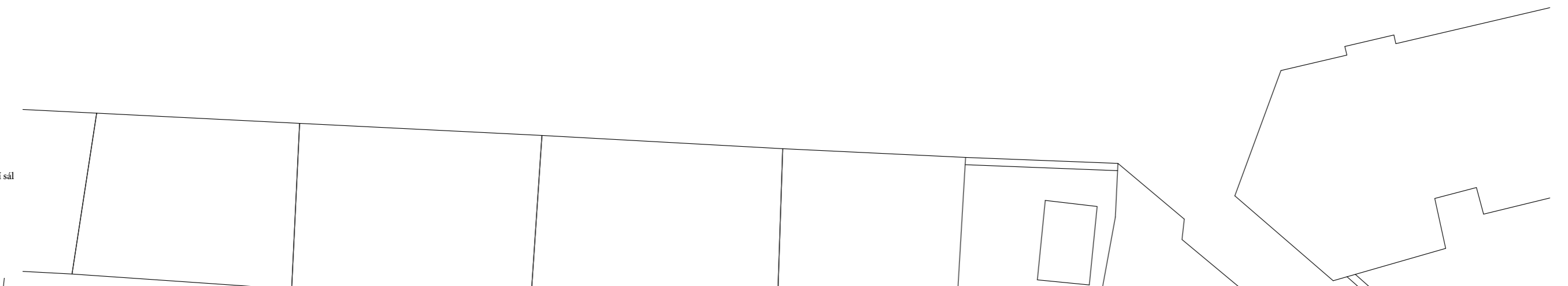
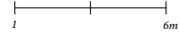
- 1 hlavní vstup Sokol
- 2 tělocvična
- 3 jeviště
- 4 venkovní čítárna, dvorek
- 5 zázemí zaměstnanci knihovny
- 6 rezervované knihy, chráněné svazky
- 7 výpůjční pult
- 8 výpůjční automaty
- 9 vracení knih
- 10 volný výběr
- 11 stávající vzrostlá lípa
- 12 venkovní podium
- 13 stávající stromořadí
- 14 foyer
- 15 výtah návštěvníci
- 16 sklad židlí
- 17 teleskopické hlediště
- 18 hlediště
- 19 jeviště
- 20 prostor herci
- 21 přístup na balkon
- 22 výtah sál

1 6m

3 NP 1:300

- 1 předsálí Sokol
- 2 tělocvična
- 3 jeviště
- 4 zázemí knihovna
- 5 sklad knihovna
- 6 kuchyňka knihovna
- 7 volný výběr, čítárna
- 8 technická místnost multifunkční sál
- 9 výtah návštěvní
- 10 přístup účinkující
- 11 balkon
- 12 ochoz
- 13 přístup návštěvní

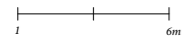

5 NP 1:300

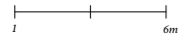
- 1 počítače/učebna
- 2 wc knihovna
- 3 kuchyňka knihovna
- 4 sklad knihovna
- 5 chráněné svazky

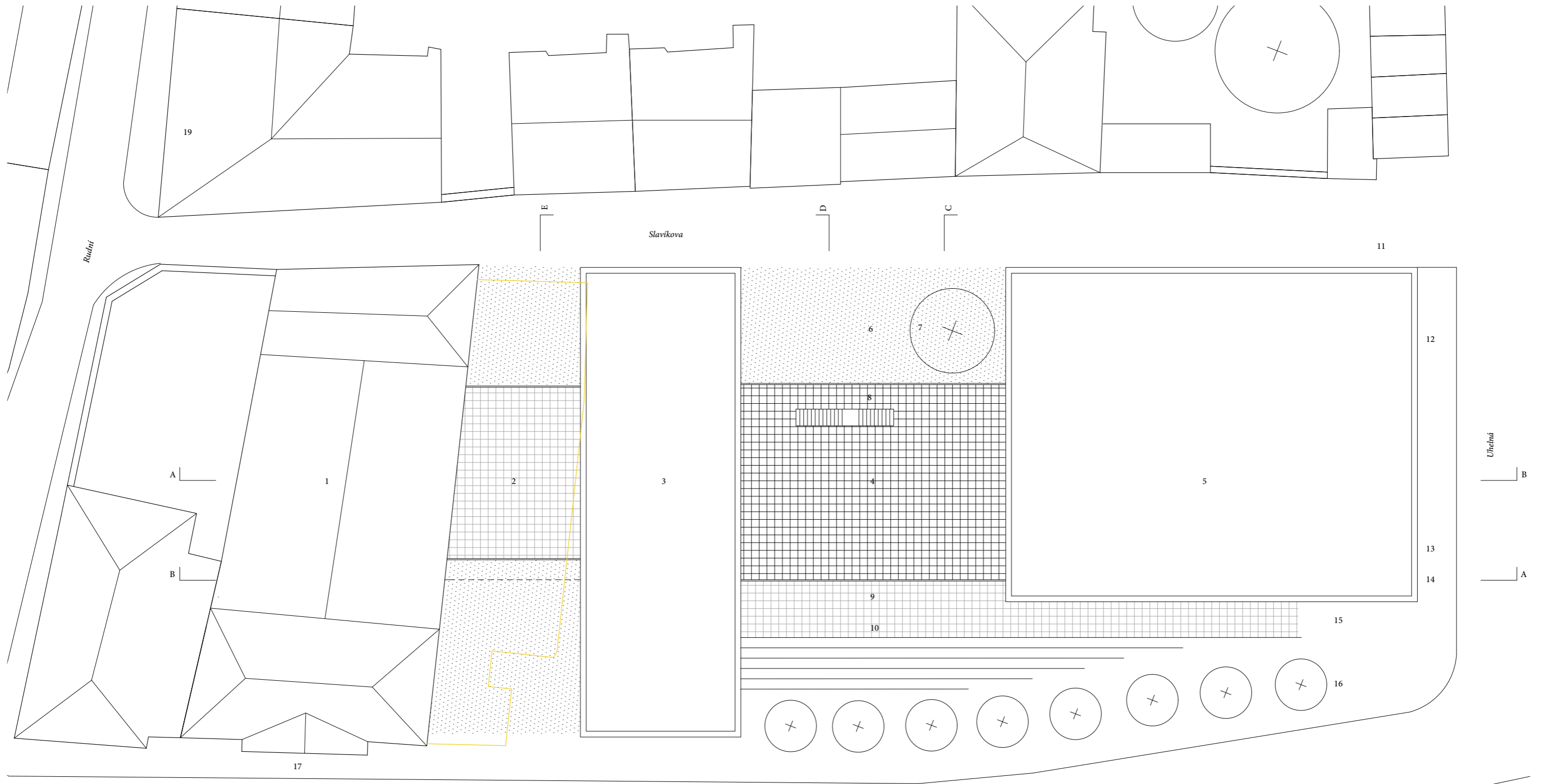

6 NP 1:300

- 1 víceúčelový sál
- 2 wc knihovna
- 3 kuchyňka knihovna
- 4 sklad knihovna
- 5 kanceláře

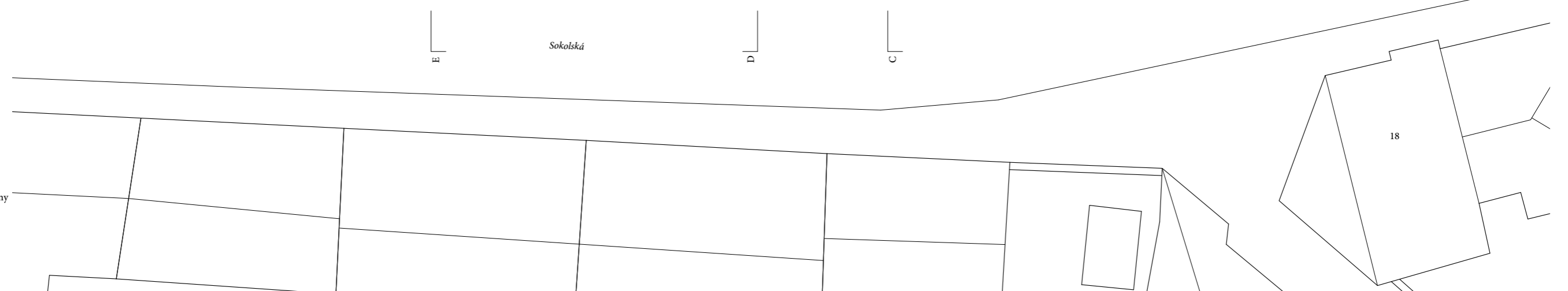

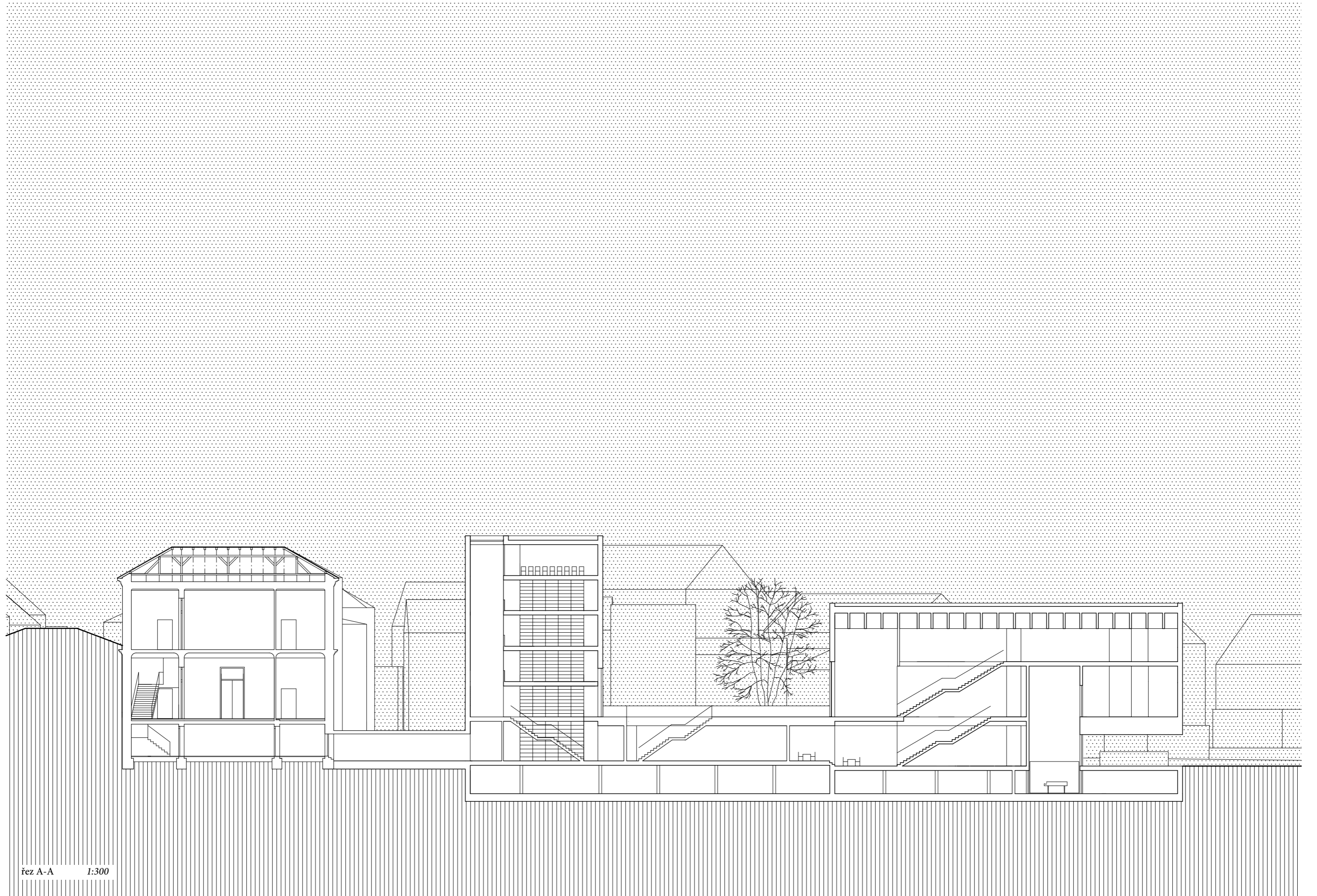
STŘECHA 1:300

bourané konstrukce

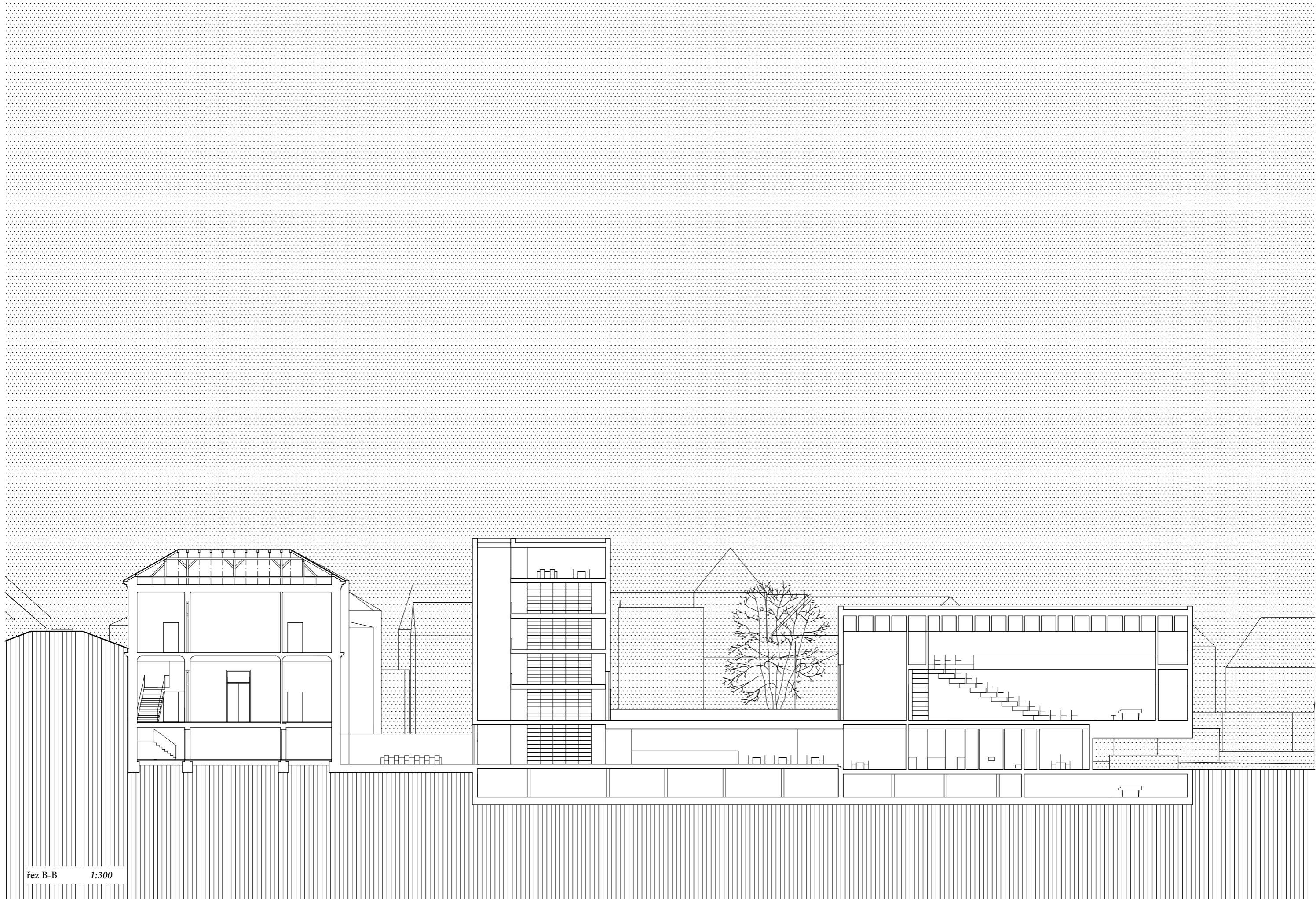
- 1 Sokol
- 2 dvorek, čítárna
- 3 knihovna
- 4 venkovní podium
- 5 multifunkční sál
- 6 zatravnění
- 7 stávající vzrostlá lípa
- 8 přístup na podium z foyer
- 9 hlavní vstup do objektu
- 10 koňské schodiště
- 11 vjezd do městských garáží
- 12 vstup účinkující
- 13 zásobování restaurace
- 14 zásobování sál
- 15 bezbarierový přístup do knihovny
- 16 stávající stromořadí
- 17 vstup do Sokola
- 18 obchodní dům
- 19 katastrální úřad

1 6m

řez A-A 1:300

řez B-B 1:300

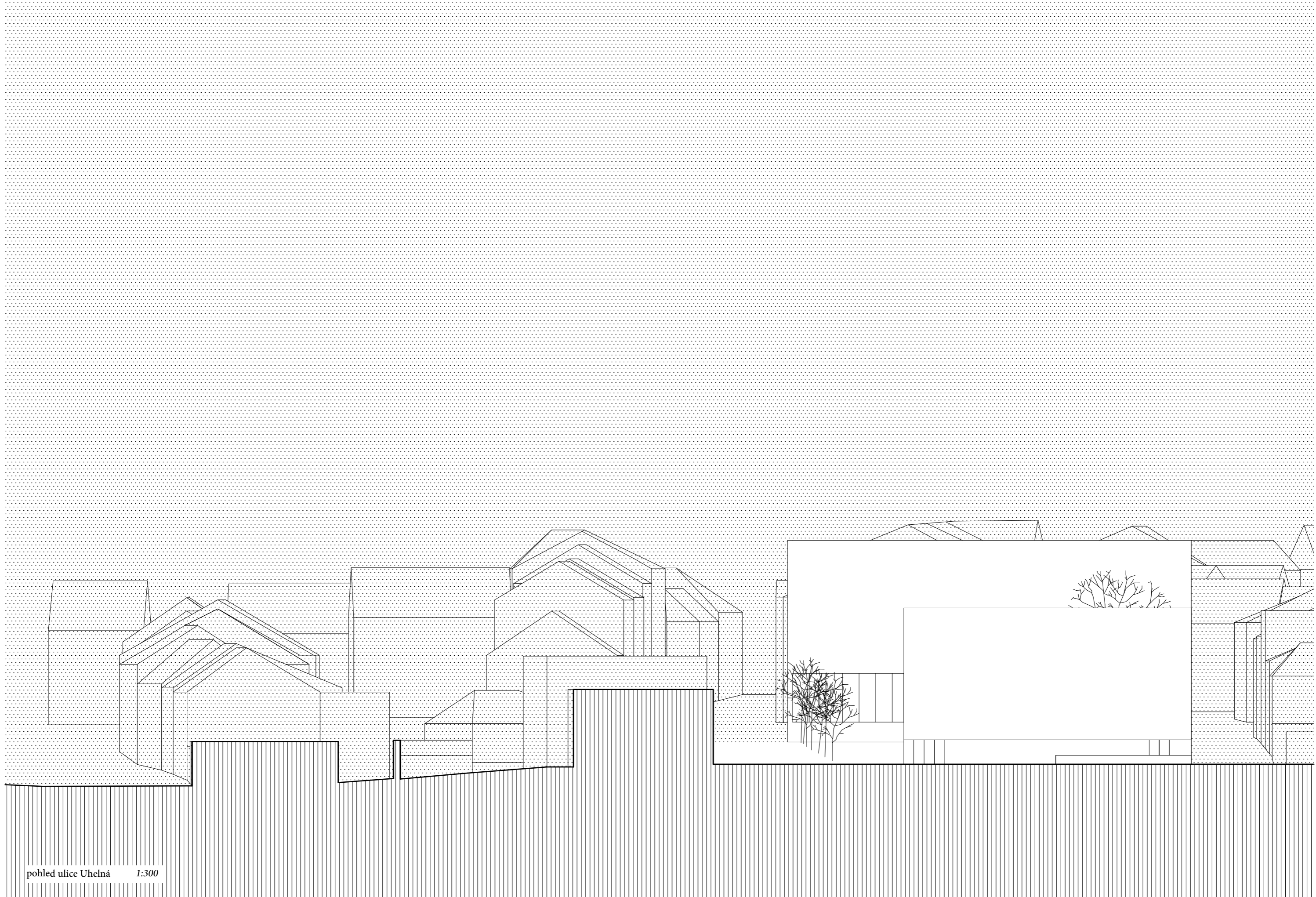
pohled ulice Sokolská 1:300

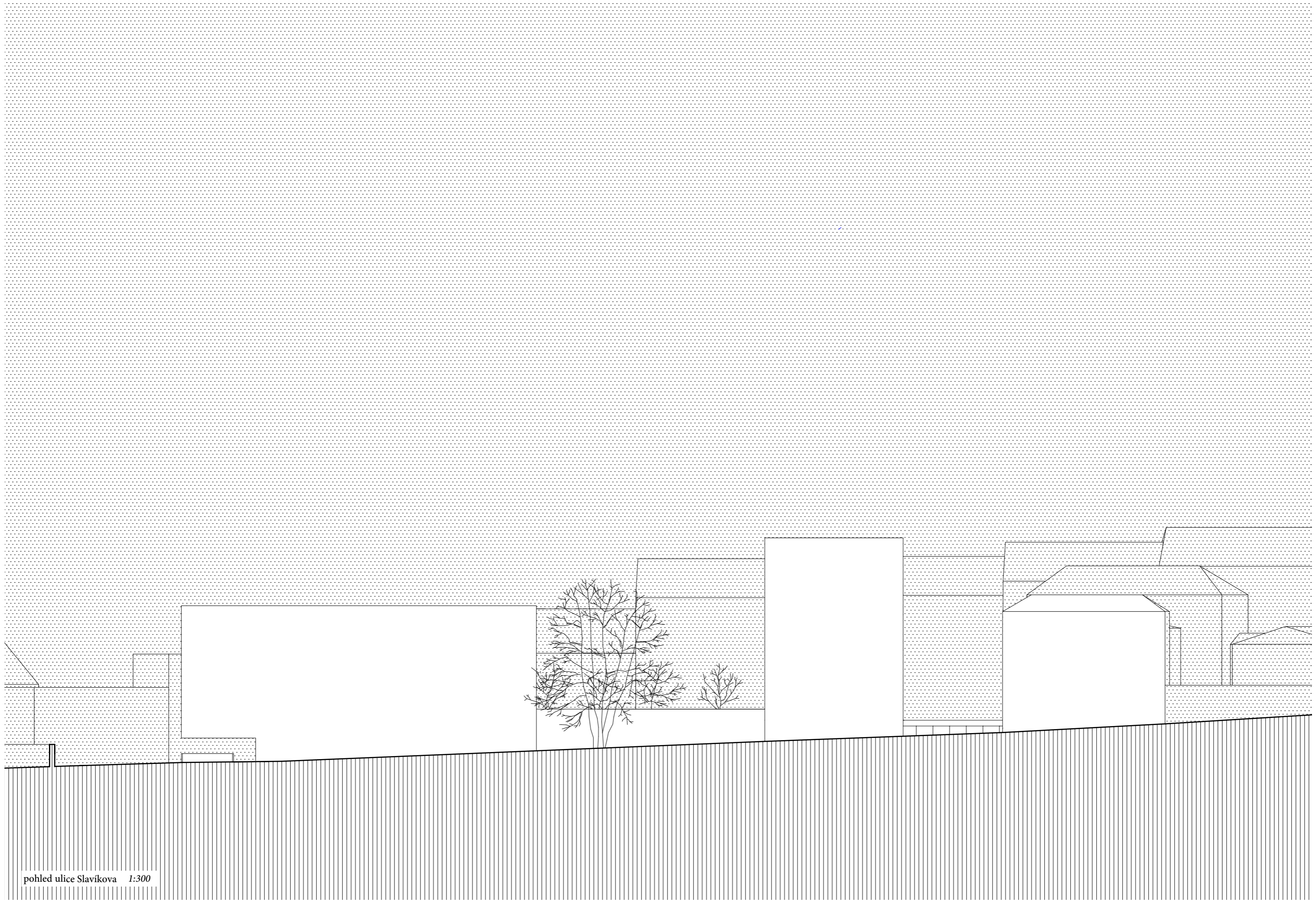
řez C-C 1:300

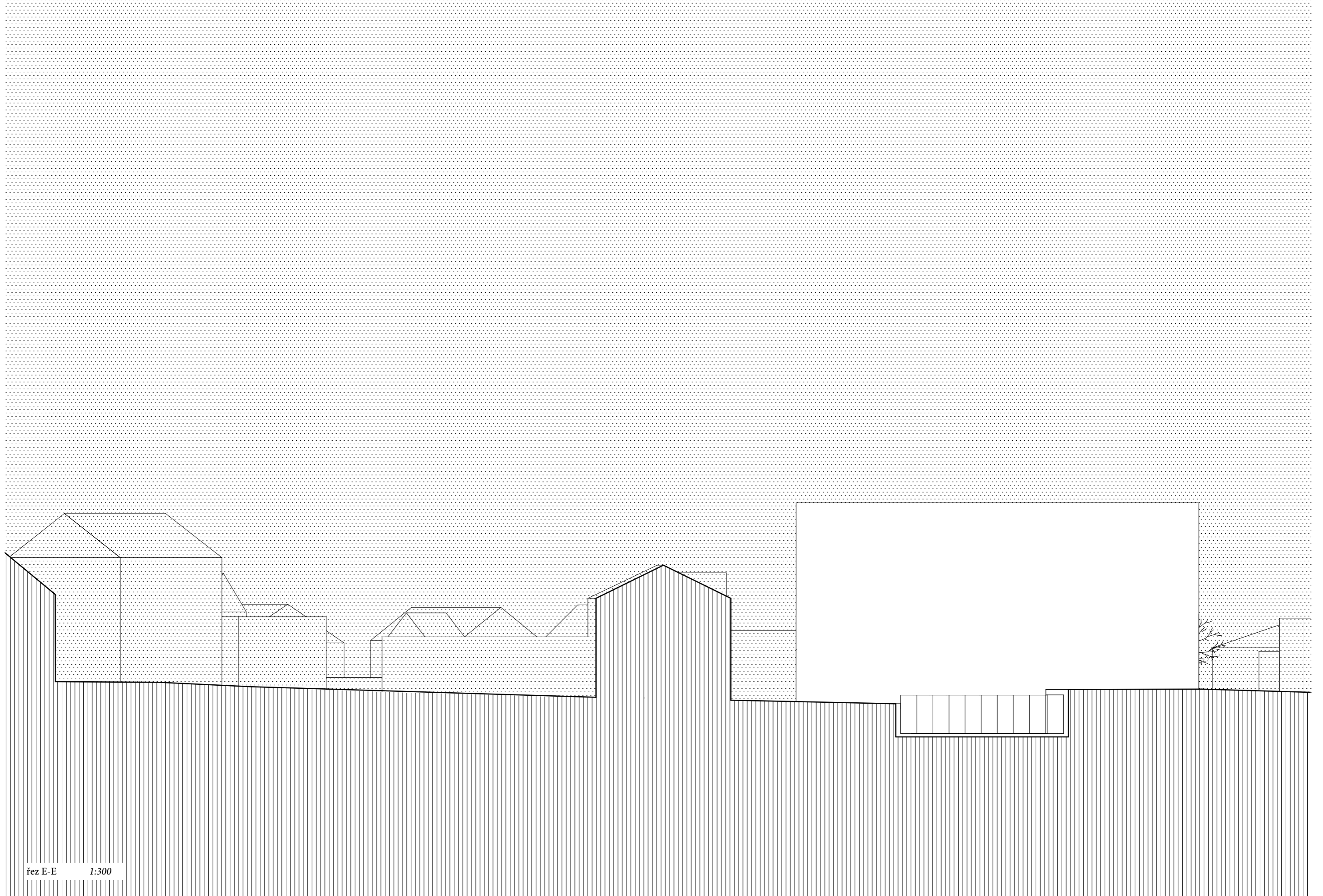
řez D-D 1:300

pohled ulice Uhelná 1:300

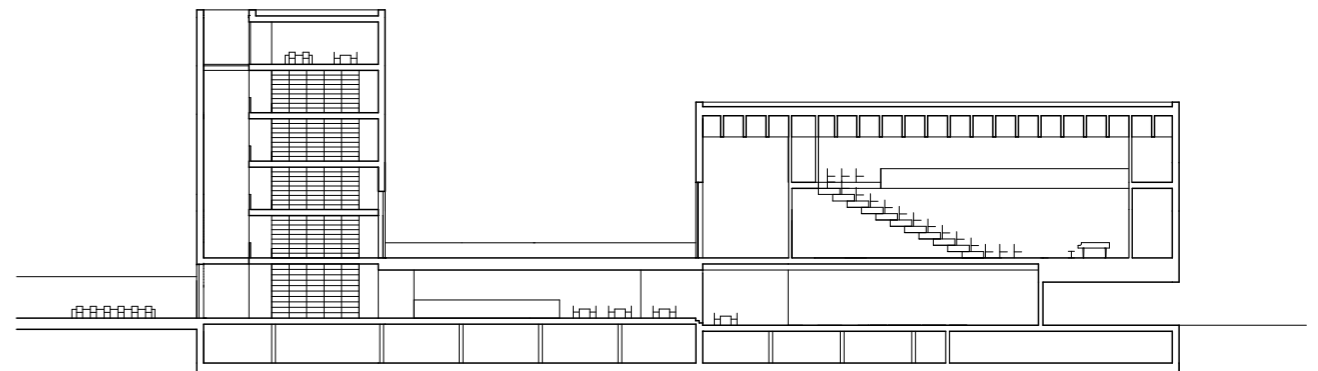
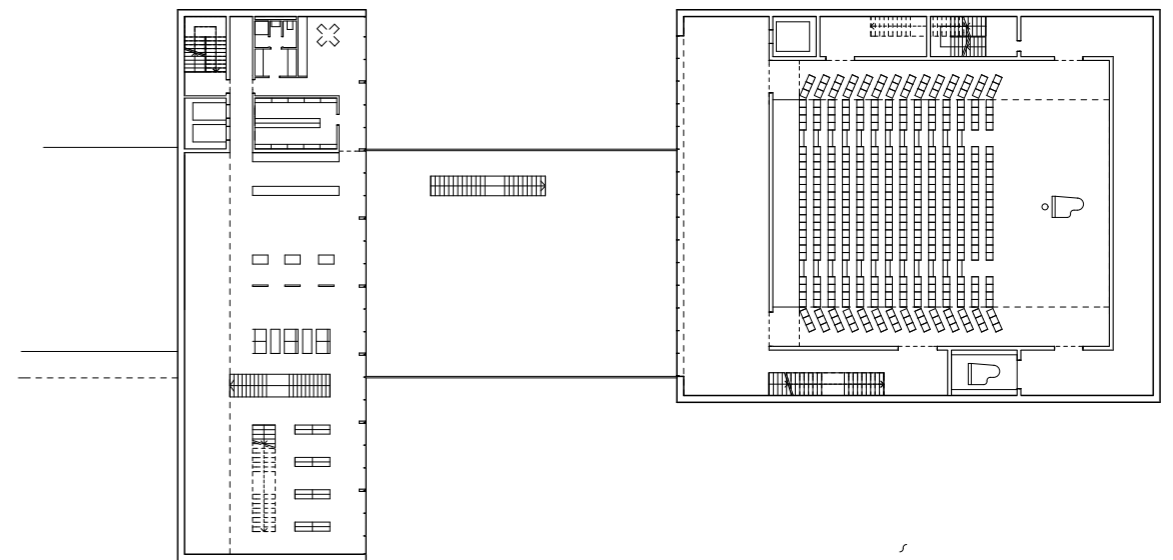
pohled ulice Slavíkova 1:300

řez E-E 1:300

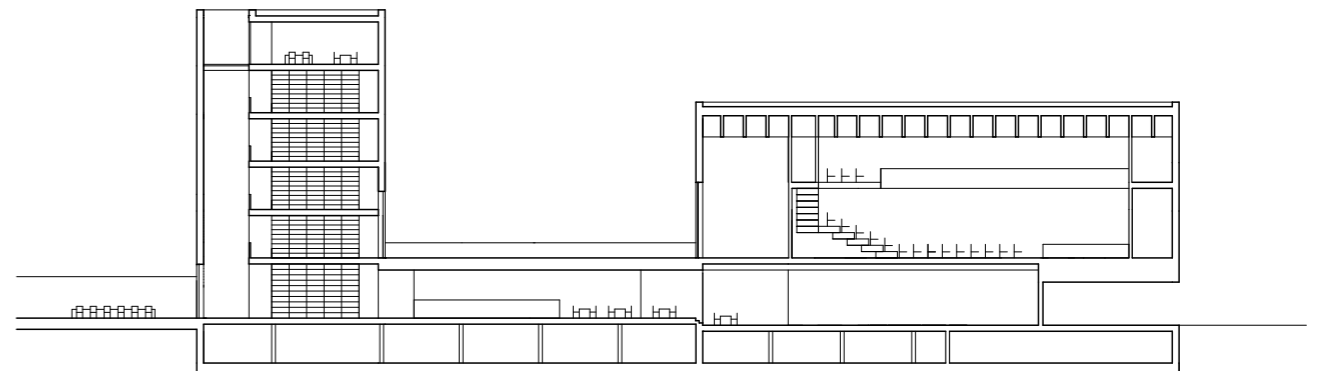
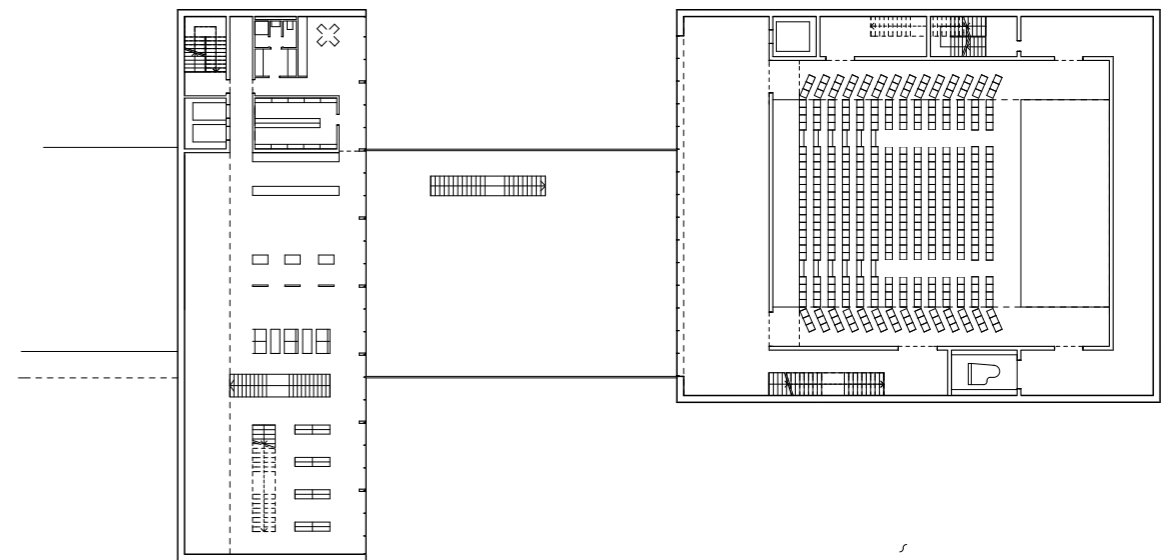
představení/divadlo/koncert

406 sedících diváků

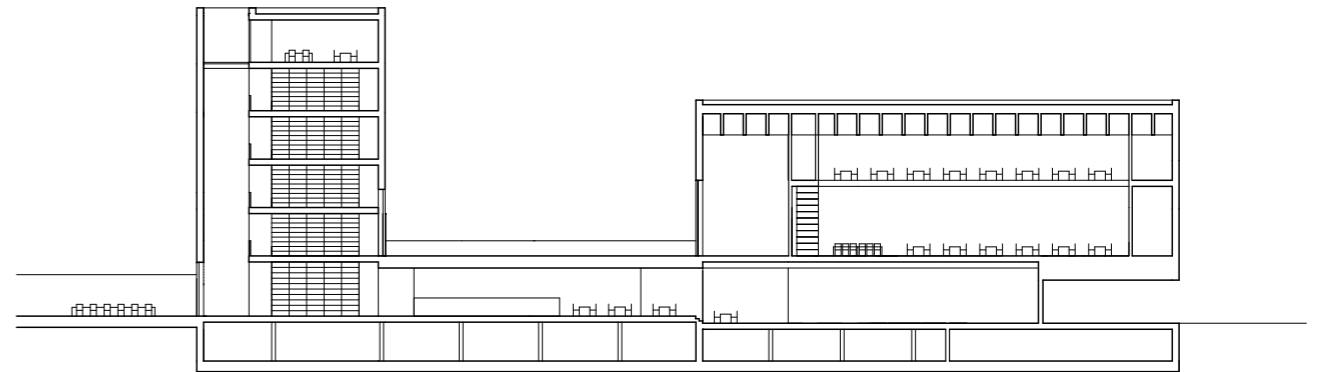
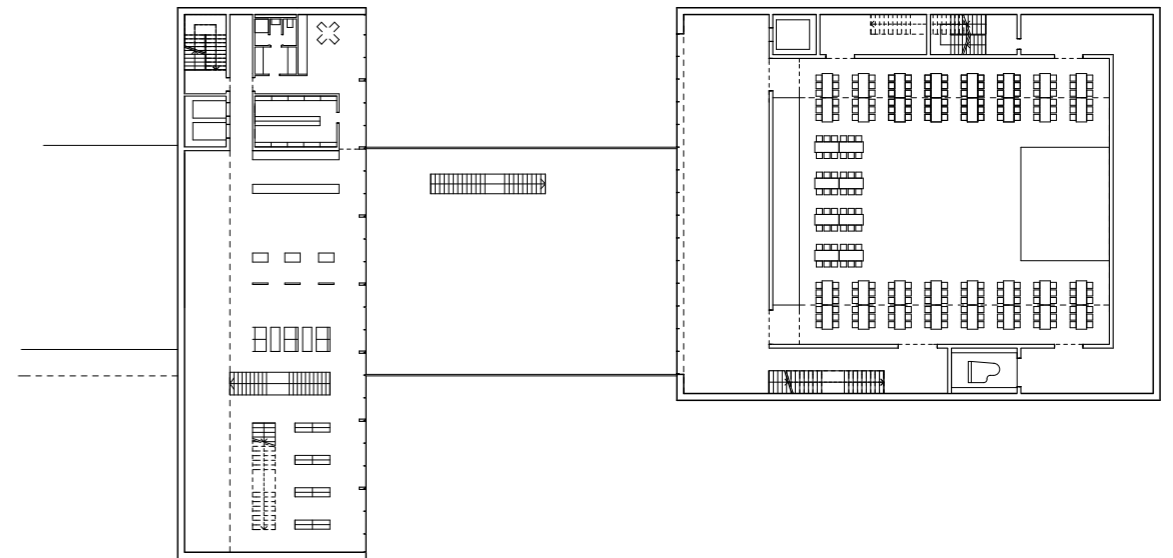

představení/divadlo/koncert

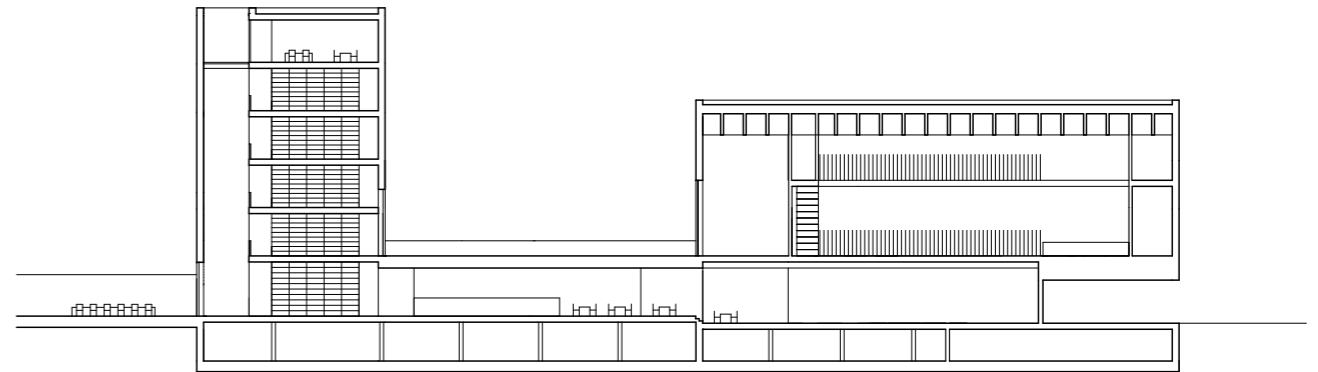
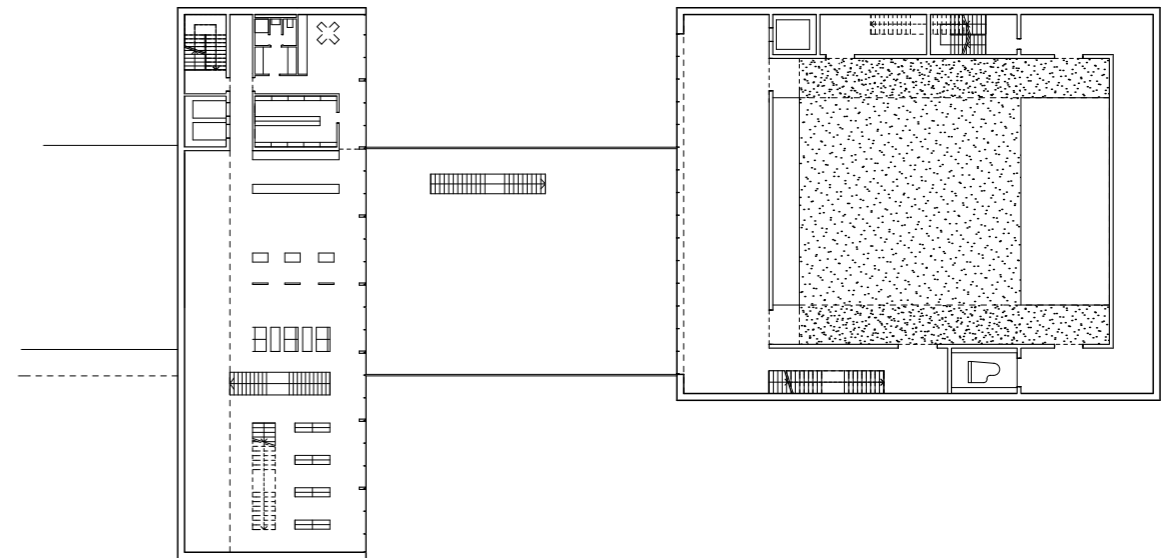
406 sedících diváků

ples
336 míst u stolu

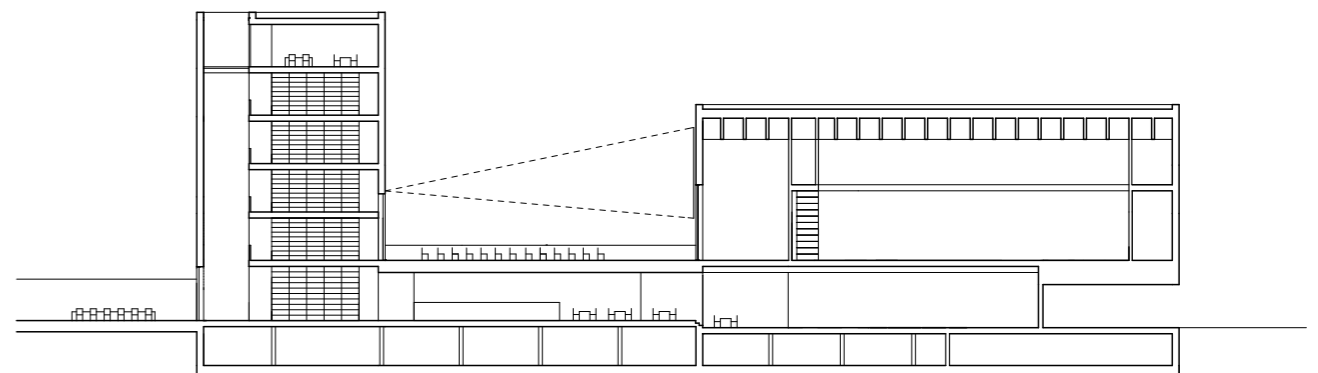
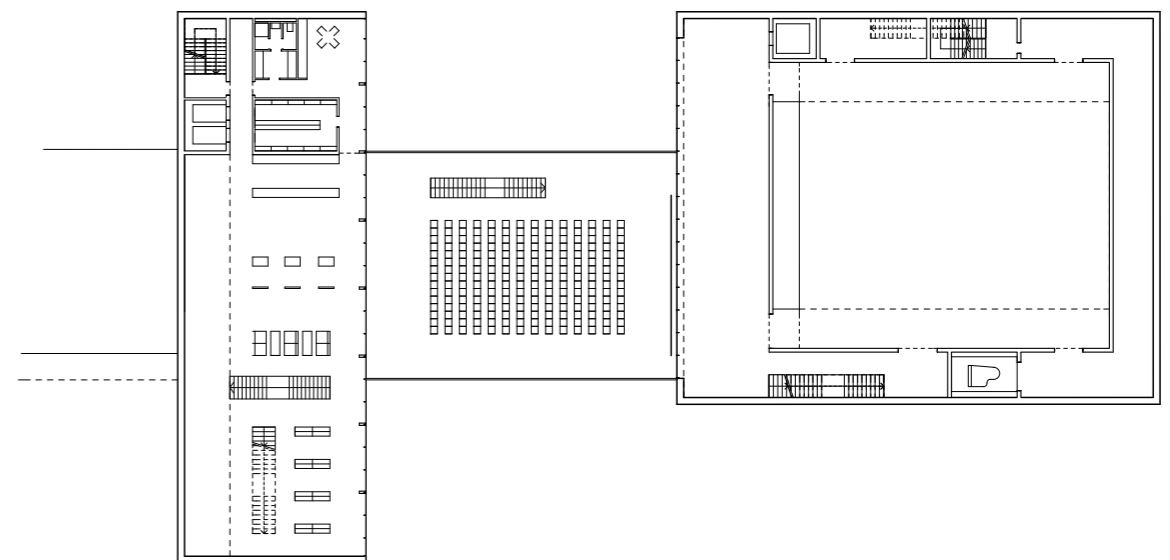

koncert
1200 stojících diváků

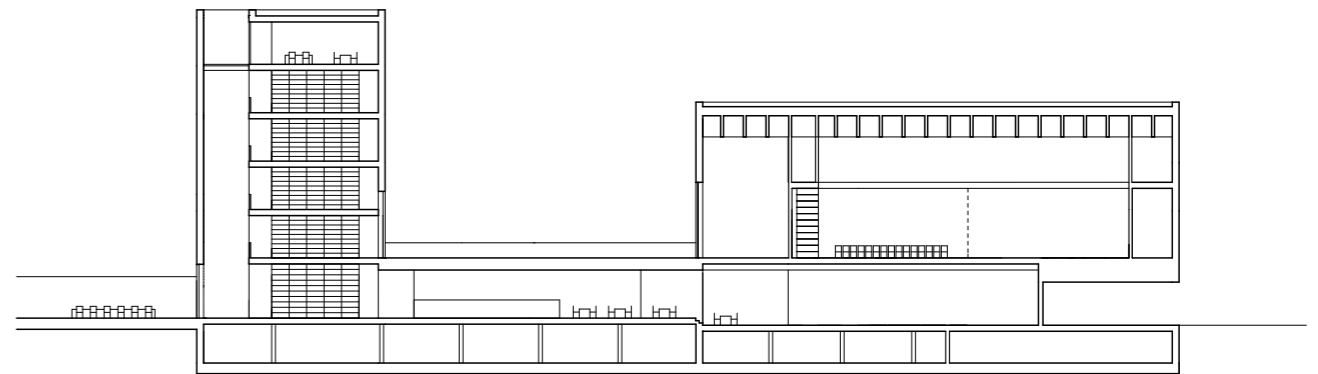
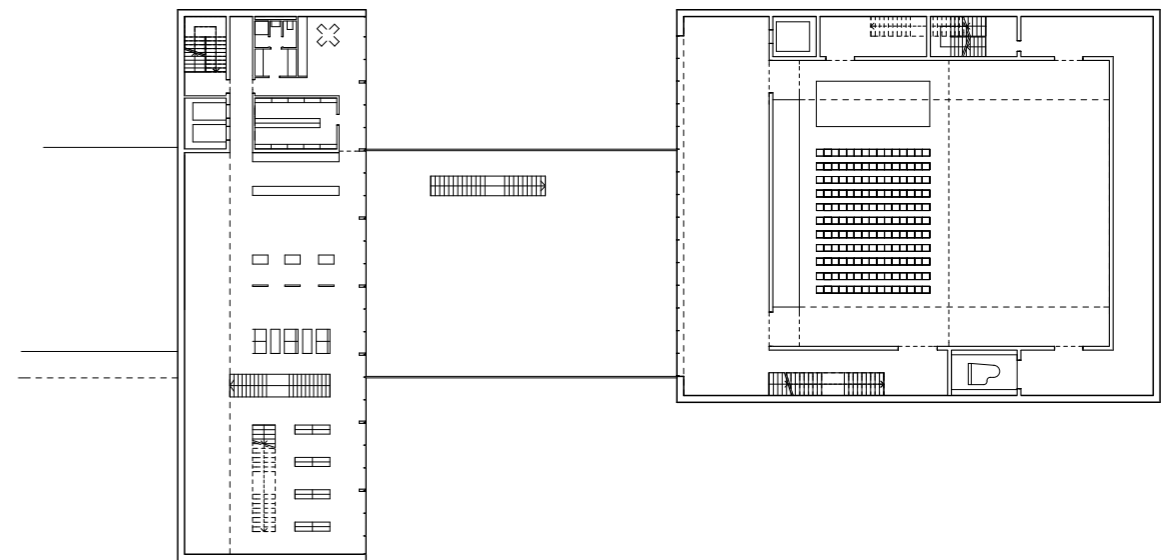

letní kino

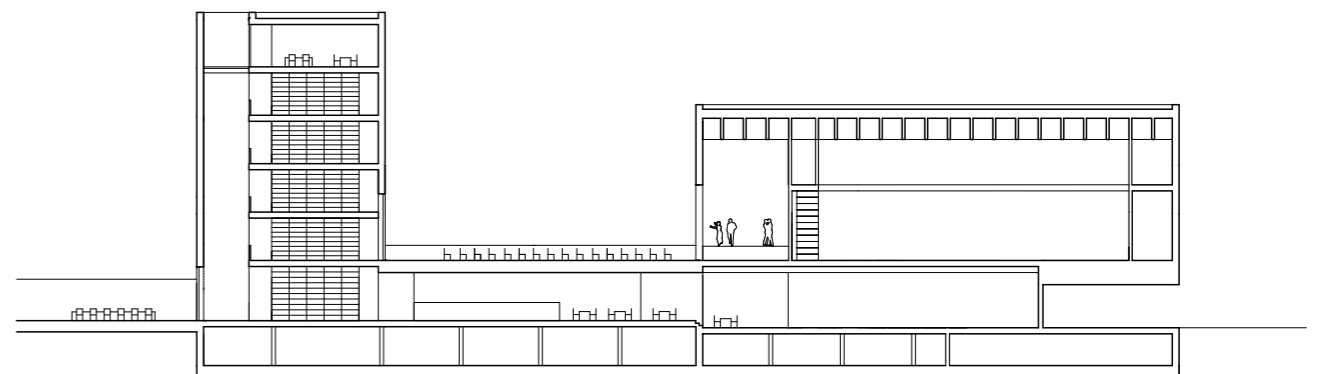
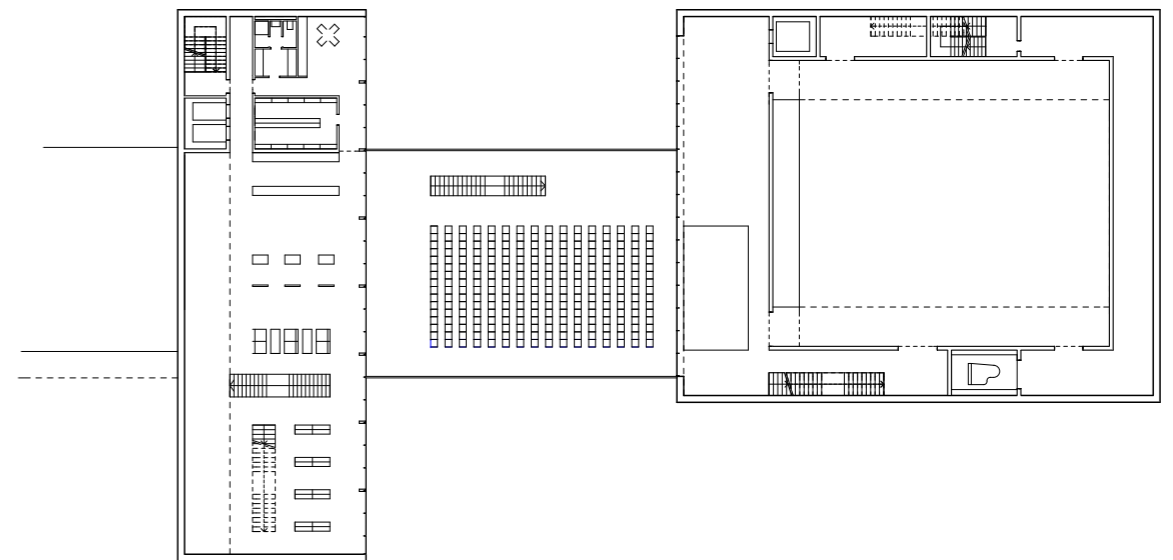
204 míst

využití části sálu, přednáška
165 míst

letní scéna, zastřešené jeviště
240 míst

České vysoké učení technické v Praze, Fakulta architektury

2/ ZADÁNÍ diplomové práce

Mgr. program navazující

jméno a příjmení: Štěpánka Úlehlová

datum narození: 23.4.1993

akademický rok / semestr: letní
obor: Architektura a urbanismus
ústav: 15127 / Ústav navrhování I
vedoucí diplomové práce: Ing. Tomáš Novotný

téma diplomové práce: Kutná Hora
viz přihláška na DP

zadání diplomové práce:

1/ popis zadání projektu a očekávaného cíle řešení

Nový kulturní dům v Kutné Hoře. Redefinice funkce, hodnocení stávající lokality, hledání nového místa, typologie, doplňování vnitřní struktury.

2/

Pro AU/ součástí zadání bude jasně a konkrétně specifikovaný stavební program

sál
foyer
knihovna
restaurace/kavárna/bar
galerie

Stanovení přesného stavebního programu je součástí diplomové práce.

3/ popis závěrečného výsledku, výstupy a měřítko zpracování

autorská zpráva
vizualizace
situace širších vztahů 1:1000-1:5000
situace 1:500-1:1000
půdorysy 1:100-1:250
řezy 1:100-1:250

Uvedená měřítko a výstupy se můžou vzhledem k vývoji DP měnit.

4/ seznam dalších dohodnutých částí projektu (model)

portfolio
plakát
model
CD

Datum a podpis studenta 26.2.2018 Š. Úlehlová

Datum a podpis vedoucího DP 26.2.2018

Datum a podpis děkana FA ČVUT

26.2.2018

registrováno studijním oddělením dne

26.2.2018

ČESKÉ VYSOKÉ UČENÍ TECHNICKÉ V PRAZE

FAKULTA ARCHITEKTURY

AUTOR, DIPLOMANT: Štěpánka Úlehlová
AR 2017/2018, LS

NÁZEV DIPLOMOVÉ PRÁCE:
(ČJ) MĚSTSKÝ DŮM KUTNÁ HORA

(AJ) CULTURAL CENTRE KUTNÁ HORA

JAZYK PRÁCE: ČESKÝ

Vedoucí práce: Ing. Tomáš Novotný

Ústav: 15127 / Ústav navrhování I

Oponent práce: MgA. Viktor Vlach

Klíčová slova
(česká):

Anotace
(česká):

Nový kulturní dům. Knihovna. Sokol. Koexistence. Využití vzájemné klientely. Městský dům. Přesouvá se z periferie do centra, generuje intenzitu jádra. Nový kloub na kostře původních hradeb. Multifunkční sál, který nebude mrtvým kamenem ve městě. Forma je maximálně otevřená. Dvě hmoty mezi sebou vytváří platformu pro venkovní akce. Představení před představením. Platforma je střechou foyer, parteru, který vše propojí. Zanoří se do terénu a před sokolem vrcholí prázdnem, dvorkem. Parter ustupuje vzrostlé lípě. Břicho sálu umísťují na převis, tvoří siluetu ulice. Pod sálem přes den funguje restaurace, knihovna prostupuje do parteru knihkupectvím.

Anotace (anglická):

The new cultural centre. Library. Sokol. Coexistence. Making use of the mutual customer base. The city house. It is transferred from a periphery to the city centre, it generates the intensity of the core. New joint is added to the original city wall skeleton. Multifunctional hall which will not be a dead gem in the city. The form is open at the most. The two volumes create a platform for the exterior shows. Show before the show. The platform constructs a foyer roof, the ground floor unites it all. The connection sinks into the ground and culminates in front of the Sokol by emptiness, a yard. The groundfloor steps back from a full-grown lime tree. The belly of the hall overhangs the building, it forms the silhouette of the street. There is a restaurant under the hall, library merges with the groundfloor by a bookshop.

Prohlášení autora

Prohlašuji, že jsem předloženou diplomovou práci vypracoval samostatně a že jsem uvedl veškeré použité informační zdroje v souladu s „Metodickým pokynem o etické přípravě vysokoškolských závěrečných prací.“

V Praze dne 25.5.2018

podpis autora-diplomanta

ZDROJE

CÍLEK, Václav. Makom : kniha míst. 2., dopl. vyd. Praha: Dokořán, 2007. 299 s. ISBN 9788073631208.
KOTALÍK, Jiří, David VÁVRA a Pavel FRIČ. Obrazy z dějin české architektury. Praha: Titanik, 2004. ISBN 9788085909944.
LÍBAL, Dobroslav. Starobylá města v Československu. Artia, 1970.
SEDLÁKOVÁ, Radomíra. Stavby pro kulturu (nejen) od roku 1989. Místní kultura.
ŠEVČÍK, Oldřich a Ondřej BENEŠ. Architektura 60. let: "Zlatá šedesátá léta" v české architektuře 20. století. Praha: Grada, 2014. ISBN 9788024770321
fotky vlastní